WAT DRIJFT ONS?

Samen werken aan de toekomst van de gemeente Nieuwkoop

Omgevingsvisie gemeente Nieuwkoop

Eerste actualisatie | juni 2026

nieuwkoop

Inhoudsopgave

Als u op de onderdelen klikt, komt u direct bij de juiste pagina uit.

Inleiding **3**

Ons levensverhaal **4**

Feiten en cijfers **5**

Zeven Nieuwkoopse drijfveren **6**

Onze regio in de toekomst **7**

Onze gemeente in de toekomst **9**

Gelukkige mensen 10

Gezond en veilig leven

Goed wonen en samenleven

Ruimte voor leren, werken en ontspannen

Sterke dorpen 18

Levendige dorpen met karakter

Dorpen met passende woningen, werk en voorzieningen

Duurzame en bereikbare dorpen

Groene toekomst 26

Aandacht voor water, bodem en natuur

Sterke landschap met landbouw en recreatie

Duurzame energie en mobiliteit

Uitwerking van de visie **34**

Ruimtelijke principes: slim omgaan met de ruimte 34

Omgevingsvisiekaart 35

Panorama 36

Het noorden van de gemeente 38

Het midden van de gemeente 41

Het zuiden van de gemeente 44

Samen aan het werk **47**

Voorwoord

foto's voorpagina: Gijsje Jacobs, Ruben Griffioen, Marcel Broek

Inleiding

Dit is de omgevingsvisie van de gemeente Nieuwkoop. De toekomstvisie voor onze leefomgeving, waar we als gemeente, inwoners, ondernemers en organisaties samen aan willen werken.

Waar komen we vandaan?

Onze visie op de toekomst begint niet nu of ergens in 2030. Het verhaal van onze gemeente begint al eeuwen geleden, toen pioniers dit ruige landschap introkken. Ze vormden moeras om tot een gebied waar geleefd kan worden. Zij bepaalden zo voor een belangrijk deel hoe onze dorpen en ons landschap er nu uitzien.

Het verhaal gaat verder in het heden. Nieuwkoop is inmiddels een landelijke gemeente met 13 grotere en kleinere kernen. Een gemeente in het Groene Hart, met open landschap en bijzondere natuur. Een gemeente die voor bijna 30.000 inwoners een fijne leefomgeving biedt en waar mensen graag komen om te werken of te recreëren.

Ons verleden en de huidige situatie beïnvloeden wat we belangrijk vinden in onze gemeente. Kortom: wat onze drijfveren zijn.

Waar gaan we naar toe?

Er komen grote opgaven op onze gemeente af. Denk bijvoorbeeld aan het tekort aan (betaalbare) woningen, gezondheidsvraagstukken, de energietransitie, stikstof, bodemdaling, de invloed van Schiphol en klimaatverandering. Deze visie beschrijft daarom ook onze kijk op de toekomst. Met inwoners, ondernemers, organisaties, dorpsraden en verenigingen blijven we in gesprek over de ontwikkelingen die op ons afkomen en hoe we daarmee om willen gaan in onze leefomgeving.

Deze visie is als volgt opgebouwd:

Kort gezegd willen we met onze toekomstvisie drie dingen bereiken: *gelukkige mensen, sterke dorpen en een groene toekomst*. Hoe? Dat lees je in deze visie.

Dit verhaal is nooit af

Het levensverhaal van Nieuwkoop is nooit af. Elke keer dat een bedrijf wordt gestart, een woonwijk gebouwd, natuur aangelegd of een sportclub uitgebreid, voegt dit een nieuw hoofdstuk toe. We blijven daarom altijd in gesprek over onze leefomgeving.

Onderweg komen we onvermijdelijk hindernissen en onverwachte zaken tegen. Beleid en regelgeving staan soms op gespannen voet met ambities. Een voorbeeld is de invloed van Schiphol op de woningbouw (door de geluidscontouren). Onze visie is een stip op de horizon, die niet altijd meteen past in huidige kaders. Een visie is een gedragen verhaal en krachtig signaal ter ondersteuning van toekomstige discussies en samenwerkingen.

Hoe lees je deze visie?

Deze visie leidt je in een notendop door ons verleden, het heden en onze kijk op de toekomst. We beschrijven wat daarbij belangrijk is om te behouden, te versterken en te ontwikkelen. De omgevingsvisie is daarmee ook een uitnodiging om samen onze leefomgeving vorm te blijven geven.

Waarom een omgevingsvisie?

Elke gemeente in Nederland moet een omgevingsvisie maken. Dat is een samenhangende toekomstvisie voor alle onderwerpen die met de leefomgeving te maken hebben, zoals wonen, recreatie, duurzaamheid, bereikbaarheid, erfgoed, maar ook gezondheid en veiligheid. De omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen de kwaliteiten van onze fysieke leefomgeving en op welke manier we deze in de toekomst willen ontwikkelen, gebruiken, beheren, beschermen en behouden. De omgevingsvisie biedt een handvat voor hoe we omgaan met de grote ruimtelijke opgaven die op ons afkomen.

De omgevingsvisie is één van de kerninstrumenten van de Omgevingswet. Met de Omgevingswet, die sinds 2024 van kracht is, wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling eenvoudiger maken en samenvoegen. Er is meer ruimte voor initiatieven en voor maatwerk. Ook het betrekken van de inwoners bij plannen voor de fysieke leefomgeving is een belangrijk uitgangspunt van de Omgevingswet. De omgevingsvisie vormt de basis voor sommige omgevingsprogramma's, waarin ambities vertaald worden naar concrete acties, maatregelen en projecten. Maar ook voor het omgevingsplan, dat meer in detail de regels voor de leefomgeving bevat.

In 2021 is de eerste omgevingsvisie tot stand gekomen met veel participatie met de Nieuwkoopse samenleving en na een uitgebreide analyse. Omdat ontwikkelingen en beleid snel veranderen, is afgesproken om de omgevingsvisie elke 4 á 5 jaar te actualiseren. Daarom ligt nu voor u: de eerste geactualiseerde versie van Omgevingsvisie Nieuwkoop.

Ons levensverhaal

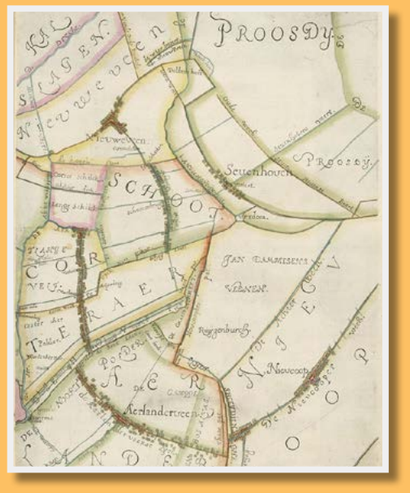
Onze geschiedenis is bepalend geweest voor hoe het landschap en de dorpen nu functioneren en eruitzien. Het gebied waar we leven en werken is al eeuwenlang in beweging en blijft ook altijd veranderen.

We willen onze visie op de toekomst daarom graag in het perspectief plaatsen van onze ontwikkeling door de eeuwen heen. Die beschrijven we hieronder aan de hand van enkele markante momenten in de tijd.

11e eeuw

Van moeras naar melkkoe

Rond het jaar 1000 werd op grote schaal begonnen met de ontginning van de Hollands-Utrechtse laagvlakte, het gebied waar onze gemeente deel van uitmaakt. De drassige veengrond werd drooggemaakt door het graven van afwateringssloten. Het omvormen van moeras naar landbouwgrond duurde tot ver in de 13e eeuw. De toestemming voor een ontginning werd verleend door de Heer van dat gebied en heet een cope. Dit is het woord waar het dorp Nieuwkoop - en daarmee ook de gemeente - de naam aan te danken heeft.

Hoogheemraadschap van Rijnland (1611), met o.a. Nieucoop, Sevenhoven, Corteraer, Nieuweveen. (via Wikipedia)

Foto vanaf de kerktoren met huidige en vroegere plassen bij Noordse Dorp (circa 1930, Bron: HG Nieuwkoop.)

14e eeuw

Van lokale smederij naar leverancier

Het dorp Nieuwkoop werd in 1270 voor het eerst genoemd in de geschriften en vierde in 2020 haar 750-jarig bestaan. Ter Aar bereikte deze mijlpaal in 2025.

De eerste smederijen ontstonden al in de 14e eeuw. Ze bevonden zich aan huis en bedienden de lokale markt, zoals boeren die gereedschap nodig hadden. Later kwamen er smederijen met een regionale betekenis. Er was veel vraag naar smeedwerk vanuit Amsterdam, handelscentrum van het land. In het begin maakten onze smeden vooral houwelen en uitrusting voor de visserij. Later volgden hulpmiddelen voor de veenderij, bouw en landbouw. Ook is veel smeedwerk gemaakt voor de walvisvaart. Economisch floreerden de smederijen in de 18e en 19e eeuw, met soms wel tweehonderd knechten in dienst.

16e eeuw

Van veen naar vissen

Door de daling van de veenbodem en de stijging van het grondwater werd het land in onze streek na verloop van tijd drassig. Ook raakte een groot deel van de landbouwgrond uitgeput. Veel boeren gingen over op het (laten) vervenen van hun grond. Al snel merkten ze dat gedroogd veen een goede brandstof was. En brandstof was hard nodig in de omringende, snel groeiende steden. Onze inwoners gingen op grote schaal turf steken. Daardoor verdween er steeds meer land en ontstonden er diepe plassen. Ondernemende inwoners vonden daarin nieuwe inkomstenbronnen: vissen en rietsnijden.

Begin 20e eeuw

Van groentelijntje naar greenport

Op 1 augustus 1915 werd Station Ter Aar geopend aan de Spoorlijn Uithoorn - Alphen aan den Rijn. Het station lag niet in Ter Aar, maar bij de groenteveiling in Papenveer. Het lijntje was bekend onder de naam bonenlijntje en groentelijntje. De spoorlijn werd in 1936 alweer gesloten.

In het begin van de 20e eeuw ontwikkelde de gemeente zich tot tuinbouwstreek van (inter)nationale betekenis. Door verbeteringen aan het Aar-kanaal kon de tuinbouw zich verder ontwikkelen. Tuinderijen, georganiseerd in verenigingen, hielden zich bezig met erwten-, bonen- en augurkenteelt. Zo ontstond ook de conservenindustrie met zouterijen en inleggerijen.

18e en 19e eeuw

Van plas naar polder

De plassen waren in de loop der tijd groot en diep geworden. In de 18e eeuw was de vrees dat er een binnenzee zou ontstaan tot aan Haarlem. Daarom werd besloten om het gebied droog te leggen (in te polderen) en in 1820 was de Nieuwkoopse en Zevenhovense Droogmakerij een feit! Akkerbouw en veeteelt ontwikkelden zich opnieuw, wat veel welvaart opleverde. In 1958 werd de laatste plas drooggemalen en ontstond de droogmakerij Noordse Buurt.

17e eeuw

Van radeloos naar redding

In 1672 werd door onderwaterzetting van de Oude Hollandse Waterlinie de opmars van het Franse leger bij Woerdense Verlaat gestuit. Daarmee werd de ondergang van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden voorkomen.

Turfsteken vanaf boten. Het werd op het land te drogen gelegd (via Rijksmuseum)

Stand van de Nieuwkoopse smeden op de Jaarbeurs, circa 1932 (Via HG Nieuwkoop)

20e eeuw

Van behouden naar bewonderen

Aan het begin van de 20e eeuw waren de Nieuwkoopse plassen sterk vervuild. In de jaren '40 deed Natuurmonumenten haar eerste aankoop in het gebied om de situatie te verbeteren. Tegenwoordig is een groot deel van de plassen in beheer bij de vereniging. In andere delen van de gemeente werd nieuwe natuur gevormd, bijvoorbeeld bij de Ruygeborg en de Groene Jonker.
In de loop van de 20e eeuw kwam het toerisme in de gemeente op gang en werden onder andere campings en musea geopend. Recreatie en toerisme zijn tegenwoordig een bron van werkgelegenheid voor onze inwoners.

Boot van Natuurmonumenten op de Vliet (1995, via HG Nieuwkoop)

Arbeiders vóór de 'Ter Aarsche Augurkenveiling' aan de lunch, circa 1901 (via CHV Ter Aar)

Nieuwe uitkijktoren bij Langeraar (via Ontdek Nieuwkoop)

2026

Van ingrijpen naar inpassen

Anno 2026 leven we in een gebied dat door mens en natuur gevormd is in de eeuwen die achter ons liggen. Een gebied met landbouw, tuinbouw én bijzondere natuur. Een gebied waarin we wonen, werken en recreëren. Onze geschiedenis is een komen en gaan van landschappen, ambachten en verenigingen die hun sporen achterlieten. Deze erfenis is nog steeds zichtbaar en voelbaar in onze gemeente. We kennen een sterk verenigingsleven met een lange historie. We koesteren ons erfgoed. Onze oude ambachten leven voort in de evenementen en in de maak-industrie in de dorpen.

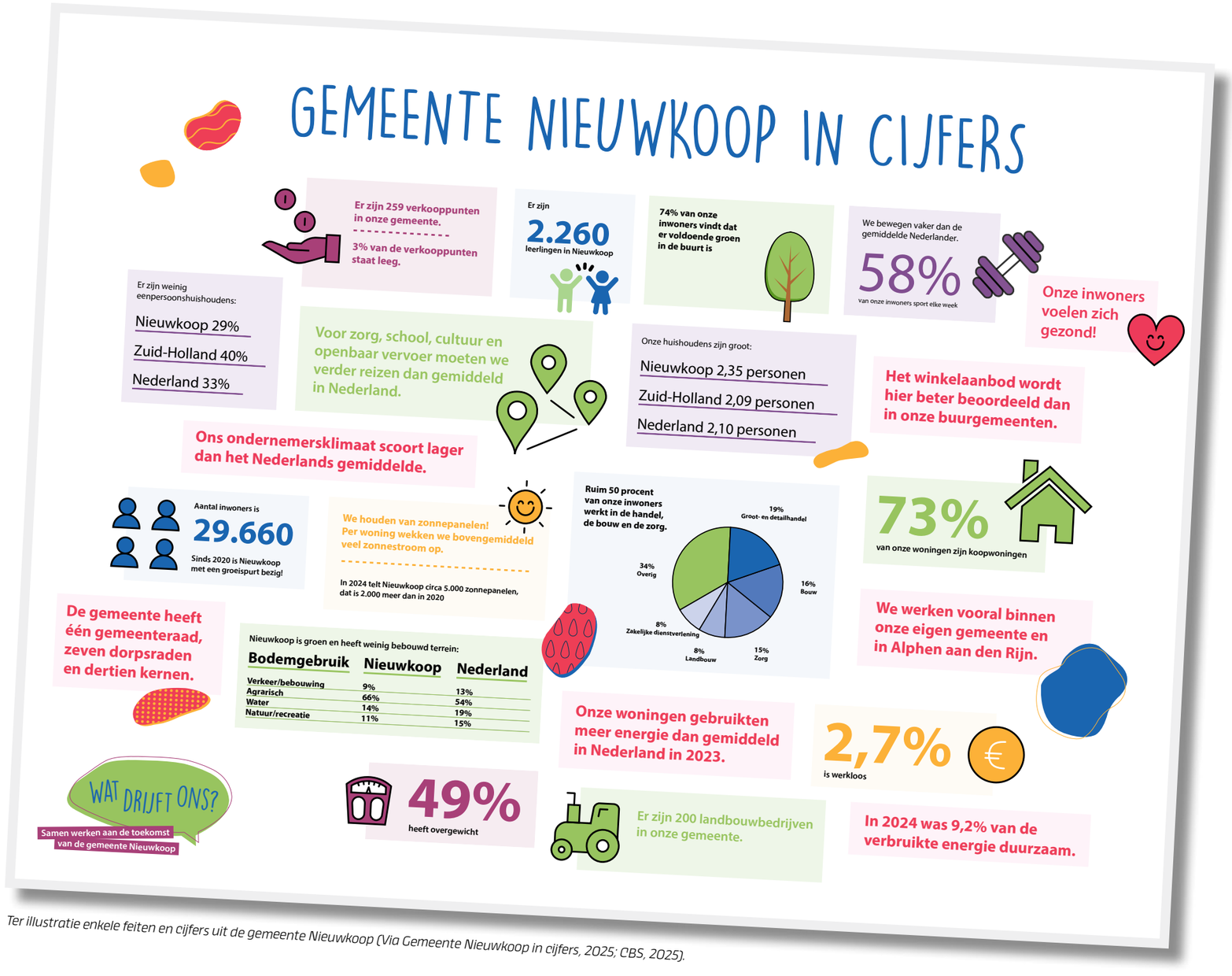
Nog steeds levert onze leefomgeving kansen en uitdagingen op. Bodemdaling en waterkwaliteit verdienen blijvend aandacht. En zoals de turfwinning vroeger energie opleverde, kijken we nu hoe we het landschap kunnen benutten voor de opwek van schone energie. Nog steeds worden uitdagingen opgepakt; door ondernemers, verenigingen, organisaties en overheden. Partijen werken samen aan een duurzame, beleefbare en toekomstbestendige leefomgeving. Zo blijven wij altijd in beweging.

Smedendagen (via Ontdek Nieuwkoop)

Dit hoofdstuk kwam tot stand met bijdragen van: de Historische Kring Liemeer, de Cultuurhistorische Vereniging Ter Aar en het Historisch Genootschap Nieuwkoop.

Feiten en cijfers

Ter illustratie enkele feiten en cijfers uit de gemeente Nieuwkoop (Via Gemeente Nieuwkoop in cijfers, 2025; CBS, 2025).

Zeven Nieuwkoopse drijfveren

De gesprekken met inwoners, bedrijven en organisaties over onze geschiedenis, karakter en identiteit hebben laten zien wat belangrijke waarden en kwaliteiten zijn voor het leven in onze gemeente en voor onze leefomgeving.

Dit zijn ‘zeven Nieuwkoopse drijfveren’, die we in de toekomst willen behouden en versterken. Bij nieuwe ontwikkelingen in onze dorpen en in het landschap houden we rekening met deze drijfveren. Dat betekent niet dat er nooit iets verandert. Wél dat we hierbij oog blijven houden voor onze identiteit en kwaliteiten.

1. RUST EN RUIMTE

Onze leefomgeving draagt bij aan het geluk en de gezondheid van inwoners en bezoekers. Dit willen we zo houden. Mensen waarderen het leven in onze gemeente vanwege de ontspanning, de rust en de vergezichten over het landschap. Dit gevoel van ruimte en vrijheid is belangrijk voor ons.

2. WEIDS LANDSCHAP

Wij koesteren de weidsheid van het typisch Hollandse ‘Groene Hart’ landschap met droogmakerijen, veenweidepolders, sloten en plassen. Het landschap kenmerkt zich ook door het agrarische grondgebruik.

3. BIJZONDERE NATUUR

We genieten van duizenden hectaren unieke gebieden binnen de Randstad: laagveenmoeras, graslanden, waterrijke natuur. Leefgebied voor bijzondere planten en dieren, zoals otters en weidevogels, maar ook beleefbare natuur die kwaliteit toevoegt aan onze leefomgeving.

4. CENTRALE LIGGING

We profiteren van de centrale ligging van onze gemeente, midden in de Randstad: de grote steden en Schiphol liggen ‘om de hoek’. Onze tuinbouw is onderdeel van de Greenport Aalsmeer, wereldhandelscentrum voor bloemen en planten.

5. DORPS KARAKTER

Onze gemeente bestaat uit dertien dorpskernen met een eigen historie en karakter. De ruimtelijke kenmerken van de kernen zijn belangrijk voor ons: de kleinschaligheid, overzichtelijkheid, een dorpse leefomgeving met een mix van historische en nieuwe bebouwing.

6. LEVENDIGE DORPEN

We waarderen de winkels en voorzieningen in onze dorpen. Bedrijven bieden werkgelegenheid en hebben een sterke binding met het dorpsleven. Daarnaast is er een divers verenigingsleven en er wordt veel georganiseerd.

7. SAAMHORIGHEID

In onze gemeente is ‘ons kent ons’ belangrijk: mensen kijken naar elkaar om en het is gezellig. Met veel actieve vrijwilligers en goede samenwerking. Zo ontstaat een prettige leefomgeving met een groot gevoel van veiligheid en sociale cohesie.

Onze regio in de toekomst

Onze gemeente bevindt zich in de provincie Zuid-Holland en ligt aan de grens met twee andere provincies. In het oosten grenzen we aan de provincie Utrecht en in het noorden aan de provincie Noord-Holland. De gemeente Nieuwkoop wordt omringd door zes buurgemeenten: Bodegraven-Reeuwijk, Woerden, De Ronde Venen, Uithoorn, Kaag en Braassem en Alphen aan den Rijn. De gemeente ligt in het beheergebied van drie waterschappen (Rijnland, Amstel Gooi en Vecht, De Stichtse Rijnlanden).

Onze gemeente ligt midden in het weidse, landelijke gebied van het Groene Hart. Een gebied met veel open agrarisch landschap en natuur, omsloten door de drukke, dynamische Randstad. En dat maakt onze positie ook zo bijzonder.

Koeien bij de Zevenhovenseweg (Via Gemeente NIeuwkoop).

Positie van Gemeente Nieuwkoop in de regio

Samenwerking in de regio: werken aan gezamenlijke vraagstukken

De gemeente Nieuwkoop maakt met 12 andere gemeenten deel uit van de Regio Holland Rijnland. In deze regio werken wij samen aan de kwaliteit van wonen, energie, mobiliteit, werken, leren en leven. Dit gebeurt aan de hand van de Regionale Investeringsagenda, en bijvoorbeeld via de Actieagenda Energiesysteem en Netcongestie en de Regionale Bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland. In subregionaal verband is onze gemeente, samen met de gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem, onderdeel van de Rijn- en Veenstreek.

Het samenwerkingsverband 'Veenweiden Gouwe Wiericke' richt zich op de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN), met ook nieuwe natuurontwikkelingen in onze gemeente. Wij werken daarnaast samen met de Provincie Zuid-Holland en onze buur- en veenweidegemeenten aan grote ruimtelijke opgaven en in gebiedsprocessen. Bijvoorbeeld voor het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) en de Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof (GGA). Ook zijn we betrokken bij de aanpak van bodemdaling en de waterkwaliteit van de Nieuwkoopse Plassen en de Samenhangende Aanpak Natuurherstel en Economie (SANE). En op het gebied van de glastuinbouw werken we samen in de Greenport Aalsmeer.

De nabijheid van luchthaven Schiphol is in onze gemeente goed merkbaar door vliegverkeerslawaai. Daarnaast biedt de luchthaven zeker ook voordelen voor onze inwoners en bedrijven. We werken samen met partners in de regio om de impact op de leefbaarheid onder de aandacht te brengen. Ook via de juridische weg komen wij op voor de belangen van de Nieuwkoopse samenleving, als die in het geding zijn door ontwikkelingen rond Schiphol. Hiervoor is o.a. ook een speciale raadscommissie benoemd.

Verstedelijking en open landschap: een lastige combinatie?

De Randstad is en blijft in de toekomst een gebied met een sterke economische aantrekkingskracht. Wij verwachten daarom dat de druk op de ruimte in de Randstad en in onze regio in de komende jaren groot zal blijven. Er is een tekort aan (betaalbare) woningen, maatschappelijke voorzieningen staan onder druk, er is vraag naar bedrijventerreinen, naar ruimte voor het opwekken van duurzame energie en mogelijkheden voor recreatie. Daarnaast groeit de mobiliteitsbehoefte. Dat alles raakt ook onze gemeente.

Voor het oplossen van deze ruimtevraagstukken wordt nu landelijk ingezet op het verdichten van het bestaande stedelijke gebied tussen Dordrecht en Amsterdam, dat qua infrastructuur al goed verbonden is. Bovendien kan het landschap van het Groene Hart open gehouden worden, als ruimtelijke ontwikkelingen zich vooral in het stedelijke gebied concentreren.

Ook inwoners, ondernemers en bezoekers van Nieuwkoop vinden het open landschap van grote waarde en willen dit graag behouden. Tegelijkertijd vragen zij aandacht voor de leefbaarheid van de dorpen en van het buitengebied. Dorpen waar genoeg woningen, winkels, bedrijven en voorzieningen zijn, zodat het voor jong en oud mogelijk en aantrekkelijk blijft om er te leven en te werken. Buitengebied waar de agrariër op een toekomstbestendige manier zijn bedrijf kan uitoefenen en dat waarde heeft voor mens en natuur.

Behoud van alles wat waardevol is, gebeurt niet vanzelf. En een mooi toekomstbeeld ontstaat niet door stil te staan. Het is onvermijdelijk dat onze leefomgeving verandert, zoals dat door de eeuwen heen altijd is gebeurd. Maar het is mogelijk om dit op een zorgvuldige manier te doen, rekening houdend met wat wij belangrijk vinden en onze omgeving kenmerkt. Hier moeten we met elkaar hard aan (blijven) werken.

Landschap als motor voor ontwikkeling

De Rijn- en Veenstreek streeft ernaar om als subregio van Holland Rijnland en onderdeel van het Groene Hart de streek op een duurzame en slimme manier te ontsluiten en benutten.

Midden tussen de grote steden in de Randstad, biedt het Groene Hart een uniek landschap van hoge kwaliteit. Dit landschap willen we de komende jaren versterken. Daarmee wordt de betekenis van het gebied vergroot en kunnen ruimtelijke ontwikkelingen een passende plek krijgen. Het versterken van de natuur en kwaliteit van het open landschap koppelen we daarom aan de ruimtelijke uitdagingen die op ons afkomen. De kracht van het open landschap is de rode draad in de Strategische agenda.

Om het landschap open te houden, concentreren we ontwikkelingen binnen én aan de randen van stad en dorpen in de Rijn- en Veenstreek. Daarmee versterken we de bestaande kernen en houden we ze levendig. Bovendien biedt dit kansen om het openbaar vervoer in de streek te verbeteren, wat de leefbaarheid en aantrekkingskracht voor inwoners, bezoekers en bedrijven verder vergroot.

De Meije (foto: Ruben Griffioen)

Woningbouw kan ook een onderdeel zijn van landschapsontwikkeling. Harde dorpsranden veranderen in aantrekkelijke gebieden, waar ook het vergroten van biodiversiteit en maatregelen voor klimaatadaptatie een plek krijgen.

In het landschap zien we als Rijn- en Veenstreek kansen om de natuurlijke en recreatieve waarde van het Groene Hart te versterken. Daarbij moeten we een aantal uitdagingen, zoals bodemdaling en stikstofreductie, het hoofd bieden. Samen met ondernemers, organisaties en mede-overheden zetten we in op innovatie binnen de akkerbouw/veeteelt en de glastuinbouw, in combinatie met nieuwe verdienmodellen.

Versterken van het Groene Hart

Vanwege de complexiteit van het Groene Hart (drie provincies en diverse gemeenten en waterschappen) en de grote, grensoverschrijdende opgaven die er spelen, heeft het Rijk het Groene Hart in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI, binnenkort: Nota Ruimte) tot aandachtsgebied benoemd. Dit houdt in dat hier met verschillende overheden gewerkt wordt aan specifieke oplossingen voor het gebied in een gezamenlijke NOVEX-aanpak met een Realisatieagenda en een Regionale Investerings Agenda Groene Hart.

Door zorgvuldig met de beschikbare ruimte om te gaan, kan het open landschap van het Groene Hart en specifiek in de Rijn- en Veenstreek worden versterkt. In de ontwikkeling van ons landschap – een product van een rijke cultuurhistorische geschiedenis – creëren we op deze manier een nieuw hoofdstuk in het levensverhaal van onze streek.

Een nieuw hoofdstuk waar de gemeente Nieuwkoop, met deze omgevingsvisie, verder invulling aan geeft.

Het Aarkanaal (Via Gemeente NIeuwkoop).

Onze gemeente in de toekomst

Hoe ziet onze gemeente er in 2040 uit? Hoe sluiten we aan op ontwikkelingen op landelijk, regionaal en lokaal niveau en geven we invulling aan wat inwoners, ondernemers en organisaties belangrijk vinden?

Keuzes maken we in samenhang met verschillende opgaven. Hierbij speelt het begrip 'brede welvaart' een belangrijke rol. Dit gaat in essentie over welzijn, de kwaliteit van leven en kansengelijkheid, met als uitgangspunt én doel gelukkige mensen, sterke dorpen en een groene, duurzame leefomgeving. Onze omgevingsvisie helpt antwoord te geven op de belangrijkste opgaven, waar we de komende jaren mee te maken krijgen. We hebben deze opgaven vertaald in drie hoofdambities:

Gelukkige mensen

Mensen wonen, werken en recreëren graag in onze gemeente en dat willen we zo houden! Geluk, gezondheid en eigen initiatief staan in deze visie daarom centraal. Als gemeente hebben we individueel geluk natuurlijk niet in de hand. Maar wél werken we graag samen aan een gezonde, sociale leefomgeving met kansen voor iedereen, bijvoorbeeld op een woning, goed onderwijs en genoeg ruimte om te bewegen en ontmoeten.

Sterke dorpen

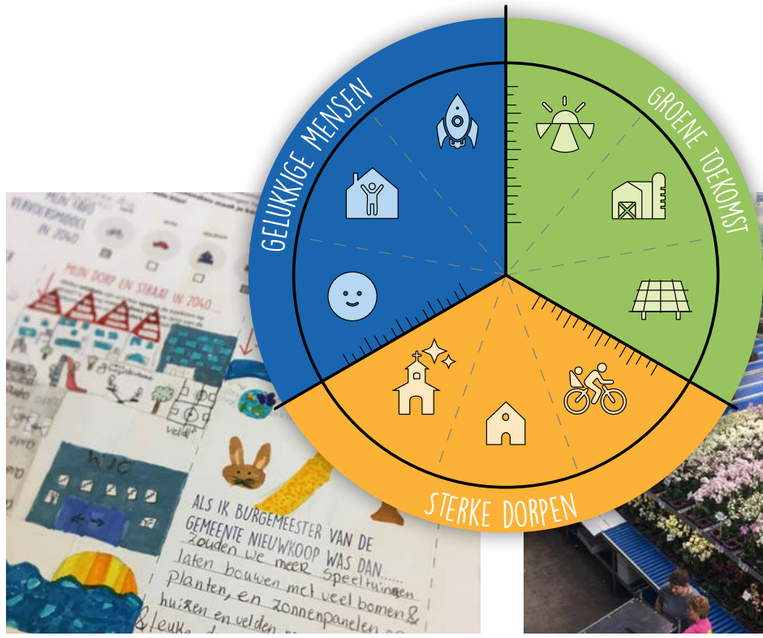
Ondernemers, organisaties en verenigingen máken onze dorpen! Samen met hen werken wij aan vitale en toekomstbestendige kernen met een eigen karakter en een gevarieerd aanbod aan woningen, winkels en voorzieningen. Goed verbonden met de regio en met een mooie balans tussen levendigheid en rust en tussen vernieuwing en historie.

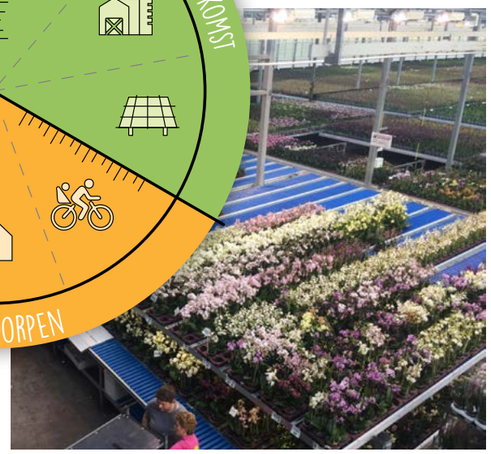
Groene toekomst

Onze gemeente is groen! Wij versterken de waarde en de vitaliteit van ons bijzondere landschap waarin landbouw, tuinbouw, natuur, energieopwek en recreatie een sterk en passend geheel vormen. Met verschillende partijen werken we zo aan een duurzame, groene toekomst.

We willen deze drie ambities met elkaar in balans houden. Op de volgende bladzijden werken we dit verder uit. Allereerst per ambitie en daarna per gebied.

foto's onder andere Ontdek Nieuwkoop, Ruben Griffioen

GELUKKIGE MENSEN

Bijna 30.000 inwoners wonen er op dit moment in onze gemeente, van jong tot oud. En deze mensen wonen hier graag, ze kijken naar elkaar om, hebben een actief sociaal leven en zijn veelal gezond.

Inwoners en bezoekers genieten hier van de rust, de ruimte, het landschap en de saamhorigheid – en dat omgeven door de drukke Randstad!

Wat komt er op ons af?

De bevolking van Nederland en onze regio groeit nog altijd. De komende jaren neemt het aantal inwoners én het aantal bezoekers van onze gemeente toe. Tot 2030 is de groei sterk, daarna neemt deze naar verwachting af.

De samenstelling van onze bevolking verandert ook. In de toekomst zijn er meer oudere mensen en steeds kleinere huishoudens. Het aantal oudere eenpersoonshuishoudens neemt de komende decennia sterk toe, met een stijgende zorgvraag tot gevolg. Er zijn meer mensen met overgewicht, en ook het aantal rokers neemt (na een daling) weer wat toe. Overmatig alcoholgebruik blijft een aandachtspunt.

Een andere ontwikkeling is dat mensen zich steeds minder onderdeel voelen van een groep. Meer zelfstandig en individueel in het leven staan, betekent ook dat je meer op jezelf bent aangewezen. Dat kan een gevoel van eenzaamheid geven. Tot 2040 neemt het aantal eenzame mensen, van jong tot oud, sterk toe.

Visie: voor iedereen in elke levensfase

Geluk (of gelukkig zijn) betekent: tevreden zijn met je levensomstandigheden. Dat is waar we met elkaar aan blijven werken. Nieuwkoop wil een aantrekkelijke gemeente zijn en blijven voor mensen in alle levensfasen. Voor de groeiende groep senioren is het belangrijk om hier op een fijne manier oud te worden. Zij wonen steeds langer zelfstandig en onze leefomgeving moet daar beter op inspelen.

Onze gemeente moet tegelijkertijd ook aantrekkelijk blijven voor kinderen, jongeren en gezinnen. Het is belangrijk dat zij genoeg kansen en mogelijkheden hebben, en hier op een fijne manier opgroeien, werken, wonen en vrije tijd doorbrengen. We streven naar een inclusieve samenleving waar mensen met verschillende achtergronden, leeftijden en identiteiten zich thuis voelen.

Wij richten ons ook op mensen die in onze gemeente werken en op het groeiende aantal bezoekers. Uitgangspunt is dat onze dorpen, het buitengebied en onze bedrijventerreinen voor iedereen goed bereikbaar en toegankelijk zijn.

Visie: gezond en sociaal

Onze groene en sociale leefomgeving heeft een positief effect op de gezondheid van inwoners en bezoekers. Iedereen moet hier gezond en veilig (kunnen) samenleven en verblijven. Waar onze kracht ligt moet worden behouden en versterkt: onze aantrekkelijke en gezonde leefomgeving, naar elkaar omkijken en samen dingen organiseren. Om op de lange termijn fysiek en mentaal gezond te blijven, gaat extra aandacht uit naar het stimuleren van beweging en ontmoeting.

De sociale netwerken zijn sterk en moeten dat ook blijven. Mensen mogen en kunnen meedoen, initiatief nemen en het verschil maken voor zichzelf en voor elkaar. Goede ontmoetingsplekken zijn daarbij steeds belangrijker, voor de sociale cohesie, maar ook om eenzaamheid tegen te gaan.

Op de volgende pagina's lees je hoe we dit willen bereiken.
We willen...

- **Gezond en veilig leven**
- **Goed wonen en samenleven**
- **Ruimte voor leren, werken en ontspannen**

"HET LEUKSTE AAN MIJN DORP: DE SPORTVERENIGINGEN EN HET ZWEMBAD! EN ER ZIJN VEEL AARDIGE MENSEN: BUREN, VRIENDEN EN KLASGENOTEN."
meest genoemde punten door kinderen

Speerpunten

1. Een **gezonde, sociale leefomgeving** staat centraal. Ook werken we aan bewustwording over gezondheid.
2. Samenwerken aan een **groene en waterrijke** gemeente: met zo min mogelijk hittestress en wateroverlast, sterke biodiversiteit en een duurzaam bomenbestand.
3. **Beweging stimuleren** voor iedereen: met toegankelijke sportvoorzieningen, recreatieve routes en inclusieve buitenruimte.
4. Samen met onze (keten-) partners werken aan een **veilige leefomgeving**.
5. Beperken van gezondheidsrisico's en hinder, door bewust te bouwen en te werken aan een **gezonde en leefbare omgeving** voor mens en dier.

GEZOND EN VEILIG LEVEN

1. Gezonde leefomgeving

Een gezonde, sociale leefomgeving staat in onze gemeente centraal. Zowel bij het ontwikkelen van nieuwe buurten als in bestaande buurten en straten. Dat betekent ruimte voor groen, ontmoeting, beweging én cultuur.

We stimuleren een gezonde leefomgeving voor alle leeftijden
We zetten ons in voor een gezonde leefomgeving waarin inwoners van alle leeftijden zich prettig en veilig voelen. We hebben aandacht voor het gezond opgroeien van kinderen en jongeren. En voor het vergroten van bewustwording over gezondheidsrisico's, zoals van roken en alcoholgebruik. Verder willen we in de leefomgeving rekening houden met inwoners met psychische kwetsbaarheden en dementie.

> "GROEN, DUURZAAMHEID, STARTERSWONINGEN, MEER WINKELS EN HORECA: BELANGRIJK VOOR ONZE TOEKOMST!"
> *meest genoemd bij de jongeren-enquête*

2. Rust en ruimte in het groen

Veel inwoners voelen zich verbonden met groen en het omringende landschap. Zij genieten van de rust, weidsheid en vrijheid. Landelijk onderzoek toont aan dat mensen in een groene omgeving gelukkiger zijn. Daarnaast draagt groen bij aan onze fysieke gezondheid.

Voorbereiden op steeds meer warme dagen in de toekomst
Een groene leefomgeving is belangrijk om hittestress te beperken, biodiversiteit te bevorderen en wateroverlast tegen te gaan[1]. Daarom behouden en versterken wij het groene, waterrijke karakter. Zowel in particuliere tuinen als in het openbare gebied binnen de kernen. Voor veel inwoners is goed beheer en onderhoud hierbij belangrijk. We zetten in op het behoud en versterken van een duurzaam bomenbestand[2]. Ook belangrijk is dat het landschap toegankelijk is en beleefd kan worden. We zorgen dat openbaar groen, zoals natuurgebieden en parken, goed en veilig te bereiken is te voet, met de fiets of het openbaar vervoer.

Leven in een natuurlijke omgeving is bijzonder
Onze bijzondere leefomgeving maakt ook dat we rekening moeten houden met onze impact op de natuur. De bijbehorende wet- en regelgeving wordt soms als een last ervaren en niet altijd begrepen. Daarom werken we samen met natuurorganisaties en hun vrijwilligers aan de bekendheid van inwoners met natuur en natuurbeheer. Gemeente, inwoners en bedrijven bezien samen wat er wél kan en hoe activiteiten en initiatieven passend te maken zijn.

3. Zin om te bewegen

Sporten en bewegen hebben positieve effecten op onze gezondheid en welzijn. Iedere inwoner in elke levensfase moet kunnen sporten en bewegen, dus ook jongeren en ouderen. Verenigingen hebben daarin een belangrijke rol. We besteden extra aandacht aan mensen met een beperking, een niet-Nederlandse achtergrond en LHBTI+ inwoners. Zij ervaren hierbij doorgaans meer drempels dan anderen[3].

Openbare ruimte maakt bewegen mogelijk en aantrekkelijk
De buitenruimte moet voor iedereen toegankelijk en uitnodigend zijn om te spelen, te sporten of gewoon in beweging te komen. Bijvoorbeeld door uitdagende speel- en beweegplekken voor alle leeftijden. Belangrijk is dat bewegen gecombineerd kan worden met dagelijkse bezigheden, zoals naar school, de winkel of het werk gaan. De aanwezigheid van groen, verlichting, laagdrempelige en veilige wandelroutes en beweegplekken (voor jong en oud) helpt hierbij.

Gezondheid van inwoners en bezoekers stimuleren
We zetten in op goede én aantrekkelijke recreatieve routes in ons landschap om te wandelen, te fietsen en te varen.

> "DOOR DE OMGEVING AANTREKKELIJKER TE MAKEN VOOR VOETGANGERS EN FIETSERS WORDEN MENSEN SNELLER UITGENODIGD OM DE FIETS TE NEMEN IN PLAATS VAN DE AUTO."
> *veel genoemd bij de enquête*

1. Beleidsplan Bomen
2. idem
3. Lokale Preventie Agenda

Natuurgebied Groene Jonker (Via Gemeente Nieuwkoop).

4. Veilige leefomgeving

We werken aan een veilige leefomgeving.
Bij ruimtelijke ontwikkelingen passen we de ontwerpprincipes voor veiligheid toe, houden we rekening met overstromingsrisico's, bereikbaarheid voor hulpdiensten en veiligheid van kwetsbare groepen en functies. We zorgen dat inwoners bekend zijn met de risico's en weten hoe te handelen bij gevaar.

Ook bij het opwekken van duurzame energie houden wij in de bebouwde omgeving en het buitengebied rekening met de veiligheid en gezondheid van omwonenden. Zoals mogelijke geluidsoverlast (bijvoorbeeld door windturbines) of uitstoot (zoals bij biomassaverbranding). We maken gebruik van de expertise van ketenpartners, nemen zorgen en belangen vanuit de samenleving serieus en betrekken mensen vroegtijdig bij de planvorming.

Duurzame, veilige en gezonde woningen
De gemeente wil er voor zorgen dat inwoners hun woning eenvoudig en veilig kunnen verbeteren en verduurzamen. Het is belangrijk dat energiebesparing gepaard gaat met een gezond binnenklimaat (comfort, ventilatie) en dat nieuwe bronnen van overlast worden vermeden. Bij conventionele bouw, maar ook door slimme manieren van bouwen (zoals modulair bouwen) is er ook al tijdens de bouw aandacht voor veiligheid en gezondheid.

5. Beperken van hinder en gezondheidsrisico's

In onze leefomgeving hebben we aandacht voor de balans tussen levendigheid, gezondheid en leefbaarheid.

Hinder voor omwonenden beperken
We houden rekening met geluid- en geurhinder. Aandachtspunt is wel dat agrarische bedrijven, zoals veehouderijen en kwekerijen, soms dicht bij de woonomgeving liggen. We moeten hier ook rekening mee houden bij het aanwijzen van woningbouwlocaties. Bij de ontwikkeling van nieuwe wijken is het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de nabijheid van woongebieden een aandachtspunt.

Donkere nachten zijn van belang voor de gezondheid van mens en dier. We streven naar zo min mogelijk lichthinder (zonder de sociale veiligheid uit het oog te verliezen). Daarnaast werken we aan een gezonde waterhuishouding (waterkwaliteit, afvalwater). Uitgangspunt bij deze milieuaspecten is minimaal het behouden, en waar mogelijk verbeteren van de omgevingskwaliteit.

We zijn omgevingsgeluid-bewust
We hebben aandacht voor geluidsbewust bouwen en inrichten van de leefomgeving. Daarnaast blijven we het thema geluid regionaal en landelijk onder de aandacht brengen. We zetten ons in voor hogere aanvliegroutes boven het Groene Hart en minder (nacht)vluchten. We beperken de hinder van vliegtuiglawaai binnenshuis door op een slimme manier te bouwen. En we nemen extra maatregelen voor het ontwikkelen van woningen in gebieden waar relatief veel geluidsoverlast is (bijvoorbeeld met extra isolatie of groene daken).

Principes voor gezondheid in de leefomgeving
De GGD hanteert principes voor bijvoorbeeld luchtkwaliteit, geluid, groen en veiligheid . Deze zijn belangrijk voor een gezonde leefomgeving.
Bij grotere ontwikkelingen wordt daarom gezondheidskundige kennis betrokken[4]. Als gemeente bezien we ook of we aan willen sluiten bij het Schone Lucht Akkoord. Hieronder valt ook een mogelijke aanpak van houtstook.

4. Lokale Preventie Agenda

Speerpunten

1. Woningen bouwen **voor alle levensfasen en doelgroepen**. Met aandacht voor betaalbaarheid, variatie, toekomstbestendigheid en nieuwe woonvormen.
2. Iedereen, in elke levensfase, moet **toegang hebben** tot vervoer, voorzieningen en de openbare ruimte.
3. **Identiteit en binding met de omgeving** versterken door meer zichtbaarheid van het erfgoed en goede samenwerking met verenigingen en organisaties.
4. In iedere kern zijn **toegankelijke ontmoetingsplekken** voor jong en oud, met aandacht voor kunst en cultuur, mentale gezondheid en sociale verbinding.
5. We maken onze gemeente samen: met eigen verantwoordelijkheid en ruimte voor **participatie en initiatief**. De gemeentelijke organisatie is duidelijk en toegankelijk.

GOED WONEN EN SAMENLEVEN

1. Woningen voor alle levensfasen

Bij het bouwen van woningen is de (ontwikkeling van onze) bevolkingsopbouw en de lokale behoeften leidend. Hier doen we onderzoek naar. Het woningtekort stijgt: onder andere voor starters, ouderen, eenpersoonshuishoudens en jonge gezinnen zijn meer woningen nodig. We spelen actief in op de toenemende vraag naar appartementen en kleiner, compacte woonvormen[5]. Zo krijgen we in verhouding minder grondgebonden woningen en meer (kleine) appartementen.

Meer betaalbare woningen en verschillende woningtypen

Met een adaptieve (bv. levensloopbestendige) woningvoorraad spelen we in op de steeds veranderende bevolkingsopbouw. Het is belangrijk om voldoende betaalbare woningen (waaronder sociale huurwoningen) te bouwen. Met tenminste 30% sociale huur in nieuwbouwprojecten, vergroten we het aandeel in onze gemeente (conform afspraken uit de Regionale Woondeal 2023 en Regionale Realisatie Agenda 2024).

We omarmen woonvormen en woonconcepten die bijdragen aan inclusiviteit, efficiënt ruimtegebruik, betaalbaar en geclusterd wonen. Er is aandacht voor bijzondere doelgroepen, zoals mensen met een zorgindicatie, arbeidsmigranten, dak- en thuislozen, statushouders en mensen die met spoed een woning nodig hebben. We hanteren een afwegingskader voor particuliere woningbouwinitiatieven. Zo ondersteunen we initiatiefnemers uit om zelf bouwplannen te ontwikkelen.

Wonen is steeds meer verweven met zorg en welzijn[6]

Door vergrijzing en zorg aan huis, is wonen en zorg steeds meer met elkaar verbonden. We zetten in op passend wonen voor alle ouderen en andere aandachtsgroepen. Dat betekent diverse woonvormen waar mensen lang zelfstandig of met zorg kunnen wonen, zoals voldoende nultredenwoningen en zorgtoegankelijke appartementen. Met ruimte voor sociaal contact en ontmoeting.

Onze woningvoorraad moet voor elke levensfase geschikt (te maken) zijn

Bij de bouw van nieuwe woningen en aanpassen van de bestaande woningvoorraad wordt rekening gehouden met specifieke behoeften. Zoals het mogelijk maken voor senioren om zelfstandig te wonen en (pré-)mantelzorg. Het plaatsen van een mantelzorgwoning op eigen terrein is al vergunningsvrij. In de eerste thematische wijziging van het omgevingsplan willen we ook pré-mantelzorgwoningen vergunningvrij mogelijk maken.

2. Toegankelijk en bereikbaar voor iedereen

Gemakkelijk toegankelijke winkels en zorg-, sport- en onderwijsvoorzieningen (offline en online) zijn belangrijk voor inwoners. Zeker voor ouderen, die langer zelfstandig blijven wonen, willen we dat winkels en voorzieningen bereikbaar blijven. Ook voor kinderen en jongeren moet hun omgeving voldoende mogelijkheden bieden.

Openbare ruimte veilig toegankelijk voor alle gebruikers

Bij nieuwe projecten of groot onderhoud maken we de buitenruimte toegankelijk voor alle doelgroepen: ook mensen met een rollator of met een kinderwagen. We hebben oog voor kwetsbare groepen, zoals mensen met dementie, Parkinson en slechtzienden.

Goede bereikbaarheid draagt bij aan gezondheid en zelfredzaamheid

We houden rekening met ouderen en jongeren zetten in op verbetering van hun vervoersmogelijkheden. Dat komt ook ten goede aan inwoners die vanuit onze dorpen naar steden reizen voor werk of studie. En aan mensen die naar onze gemeente komen om te werken of hun vrije tijd door te brengen.

Betere verbindingen en openbaar vervoer

In onze gemeente rijdt een relatief beperkt en kwetsbaar aanbod van streekbussen, buurtbussen en een Buurt Oproep Bus (BOB). We blijven inzetten op een verbetering van het openbaar vervoer én steunen aanvullende initiatieven, zoals deelmobiliteit en vrijwilligersgroepen die het busvervoer in en rond de kernen verzorgen.

Naast snelle buslijnen zijn ook busverbindingen met korte halteafstanden en haltes in de dorpskernen noodzakelijk om voorzieningen te bereiken. Bijvoorbeeld via een busverbinding tussen Ter Aar en Nieuwkoop. Ook moet overstappen tussen vervoersmiddelen gemakkelijker en veiliger worden[7].

5. Strategische koers woningbouw
6. Woonzorgvisie
7. Regionale strategie mobiliteit Holland-Rijnland

De watertoren (Piet Potlood) is een kenmerkend element in ons landschap (Via Ontdek Nieuwkoop).

3. Identiteit en binding versterken

Onze dorpen en het omringende landschap hebben een lang en boeiend verleden. Sporen hiervan vinden we terug in verhalen, gebouwen, het landschap en onder de grond. Die sporen zijn deel van de (cultuur) historische identiteit van onze gemeente en onze inwoners. Mensen vinden dit belangrijk: het geeft binding met de plek waar je woont. Daarom willen we waardevolle historische objecten en structuren behouden en zichtbaar maken. Dit is de belangrijkste reden voor het aanwijzen van monumenten.

Ons erfgoed heeft waarde en bindt ons
Onze historische kringen en verenigingen spelen een belangrijke rol in het toegankelijk maken van ons erfgoed voor het publiek. We willen samen met hen de kennis, belangstelling en waardering voor onze cultuurhistorie vergroten en delen.

Wij waarderen het agrarische karakter en landschap
De binding met en het begrip voor de 'boeren' is de afgelopen jaren minder geworden. We willen de band versterken door in te zetten op een toekomstbestendige agrarische sector die zorgt voor werkgelegenheid, ons landschap én levendigheid. De gemeente biedt ondersteuning aan initiatieven zoals het Fieldlab Groene Hart en agrarische bedrijven hebben hun eigen verantwoordelijkheid om omgevingsbewust te werken (sociaal, ruimtelijk en milieu).

4. Ruimte voor ontmoeting en cultuur

Onze winkelgebieden en verenigingen zijn belangrijke ontmoetingsplekken. Ze dragen bij aan de leefbaarheid, het sociale klimaat en de werkgelegenheid in onze dorpen. Ze helpen om eenzaamheid tegen te gaan en bevorderen zelfredzaamheid. Het behoud van levendige winkelgebieden en actieve verenigingen, waar voor iedereen en voor elke levensfase iets te beleven is, is daarom zeer wenselijk en belangrijk. Ook de Integrale Kind Centra, scholen, dorpshuizen en kerken zijn ontmoetingsplekken voor jong en oud.

In iedere kern de mogelijkheid om elkaar laagdrempelig ontmoeten
De gemeente ontwikkelt minimale eisen voor ontmoetingsruimtes in onze kernen[8]. Hierbij denken we aan toegankelijkheid, hoe vaak de plek geopend is en door wie deze beheerd wordt. Ruimtes die slechts een deel van de dag worden gebruikt (zoals scholen, IKC's), kunnen op andere momenten worden ingezet voor culturele en sociale activiteiten. We zetten ook in op ontmoeten in de openbare ruimte door bijvoorbeeld voldoende zitmogelijkheden op pleinen en in de natuur.

De mentale gezondheid van jongeren staat onder druk
We leggen meer focus op voorzieningen en ontmoetingsplekken voor jongeren. De afgelopen jaren zijn er Integrale Kindcentra (IKC's) gerealiseerd. Op een vergelijkbare manier willen we ook andere doelgroepen de mogelijkheid bieden tot ontmoeten en bewegen.

Kunst en cultuur dragen bij aan gezondheid en welzijn
We willen dat onze inwoners makkelijk in aanraking komen met kunst en cultuur. Daarom zetten we in op een sterke, toekomstbestendige cultuursector en stimuleren cultuurdeelname. Zo versterken we de leefkwaliteit en sociale samenhang in de gemeente[9]. De gemeente heeft een cultuurmakelaar die als schakel fungeert tussen de gemeente, culturele partijen en andere betrokkenen[10].

5. Samen maken we onze gemeente

Een gemeente met gelukkige inwoners? Die maken we samen. De lokale overheid staat niet boven de samenleving, maar maakt er onlosmakelijk deel van uit. De gemeentelijke organisatie zet zich, samen met inwoners, in voor een leefbare gemeente. We maken het mensen makkelijk om mee te denken over beleid en (ruimtelijke) plannen: vanaf het begin en niet achteraf.

Onze gemeentelijke organisatie moet klantvriendelijk, zichtbaar en bereikbaar zijn, online en offline. We gaan naar onze inwoners toe en maken duidelijk waar ze terecht kunnen voor gemeentelijke diensten en advies, onder andere door speciale loketten. We denken actief mee en adviseren ook over plannen, in plaats van alleen te toetsen aan regels.

We communiceren duidelijk
De gemeente neemt belemmeringen weg op het gebied van taal en digitale vaardigheden. Zodat informatie voor alle groepen te begrijpen is (auditief, visueel, fysiek en mentaal)[11].

> "ONS MOTTO: EEN GOEDE BALANS TUSSEN MENS EN OMGEVING!"
> *resultaat uit het Denk Mee Café Landschap*

Er ligt een verantwoordelijkheid bij inwoners en bedrijven
De gemeente biedt inwoners en bedrijven ruimte om eigen initiatief te nemen. De rol van de gemeente wordt zo steeds meer faciliterend; de samenleving is het startpunt.

We hebben spelregels voor participatie
De Omgevingswet stelt participatie bij ruimtelijke ontwikkelingen in principe verplicht. De initiatiefnemer is daarbij als eerste aan zet. In een participatiewijzer leggen we de spelregels voor participatie vast. Zo bieden we initiatiefnemers een duidelijk overzicht van de stappen die nodig zijn om een initiatief tot resultaat te brengen[12].

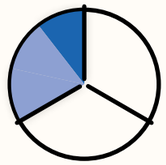

Participatie tijdens het opstellen van de omgevingsvisie.

8. 3havisie
9. Lokale preventie agenda 2024-2033
10. Cultuurbeleid 2024-2027
11. Lokale preventie agenda
12. Participatiebeleid

Speerpunten

1. Een goed **vestigingsklimaat** (ook voor ZZP'ers en starters). Met ruimte voor werk, onderwijs, samenwerking en goede huisvesting voor arbeidsmigranten.
2. **Versterken van recreatie en toerisme** op een gastvrije manier: met respect voor rust, natuur en onze inwoners.

RUIMTE VOOR LEREN, WERKEN EN ONTSPANNEN

1. Onderwijs en ondernemen

Lokale ondernemers dragen bij aan werkgelegenheid, voorzieningen en het verenigingsleven. Een goed vestigingsklimaat voor bedrijven en winkels is daarom belangrijk. Met betrouwbaar en snel openbaar vervoer, voldoende woningaanbod én minder regeldruk. Ook ons groene en dorpse karakter zorgt voor een goede werkomgeving: dat willen we zo houden.

Samenwerking voor werk en onderwijs

In onze gemeente bieden de zorgsector, maak-industrie, bouwnijverheid, handel en dienstverlening veel werkgelegenheid. Dat geldt ook voor de land- en tuinbouw. Het is daarbij belangrijk dat we goed opgeleide vakspecialisten hebben en houden. En dat jongeren kansen krijgen om zich te ontwikkelen. Daarom werken we aan een goede samenwerking en verbinding tussen werkgevers, overheid en onderwijs.

We zorgen voor goede een betaalbare huisvesting van arbeidsmigranten (Via Gemeente Nieuwkoop).

"RUIMTE VOOR ONDERNEMERS IS GOED VOOR DE DYNAMIEK: WERKGELEGENHEID IN DE BUURT HOUDT GEZINNEN IN ONZE DORPEN EN VOORKOMT DAT MENSEN WEGTREKKEN."
veel genoemd bij de enquête

De afgelopen jaren is het aantal ZZP'ers in onze gemeente flink gestegen

ZZP'ers geven aan een (centrale) plek te missen binnen onze gemeente waar ze kunnen werken, vergaderen of klanten ontvangen. Ook is er behoefte aan plekken voor startende ondernemers. We willen onderzoeken of dit mogelijk is in één van de (winkel) gebieden of op een bedrijventerrein.

Goede huisvesting van arbeidsmigranten en seizoensarbeiders

Arbeidsmigranten en seizoensarbeiders leveren een belangrijke bijdrage aan de lokale en regionale economie. Er zijn verschillen in verblijftijd: short-, mid-, en longstay. We vinden het belangrijk dat we werken aan passende huisvestingsoplossingen voor deze mensen[13].

13. Beleidsvisie arbeidsmigranten

2. Welkom voor inwoners en gasten

Iedereen is welkom om onze gemeente te bezoeken en er te ontspannen. Voor onze inwoners biedt onze leefomgeving een fijne plek om te recreëren. We richten ons op bezoekers die komen voor het bijzondere karakter van onze gemeente: cultuur- en natuurliefhebbers, wandelaars, fietsers, sloepenvaarders, (water)sporters en rustzoekers. Deze mensen komen vaak in kleinere groepen op eigen gelegenheid: mensen die we gemakkelijk kunnen ontvangen en rekening houden met de omgeving.

Gastvrijheid naar onze bezoekers uitdragen

We willen dat mensen hier kunnen genieten van de stilte, rust en ontspanning. We willen het toerisme versterken, maar overlast voor onze inwoners zoveel mogelijk voorkomen. Er is ruimte voor een verdere groei van het aantal bezoekers, op een manier die de gemeente ten goede komt[14]. We willen echter voorkomen dat het op sommige plekken en momenten te druk wordt. Daarom zetten we in op een goede ontvangst en spreiding van bezoekers.

Zicht op Hervormde Kerk van Nieuwkoop en Nieuwkoopse Plassen (Via Ontdek Nieuwkoop).

Lusthof de Haeck (Via Ontdek Nieuwkoop).

"MEER TOERISME KAN, ZOLANG ER NIET MEER AUTO'S KOMEN. TOERISME KAN WEL ZORGEN DAT ER WAT KLEINE WINKELTJES KOMEN, WAT EEN TOEKOMST BIEDT VOOR LOKALE ONDERNEMERS."
veel genoemd bij de enquête

14. Beleidsplan recreatie en toerisme 2020

STERKE DORPEN

foto Marcel Broek

Dertien levendige, karaktervolle dorpen en buurtschappen – daar bestaat onze gemeente uit. Dorpen met een eigen historie, goede woningen, winkels en voorzieningen, bloeiende verenigingen én met bedrijven die lokaal betrokken zijn. Het is hier fijn wonen, ondernemen, recreëren en werken.

Wat komt er op ons af?

Onze regio kent nu al een flinke woningbouwopgave. Veel mensen hebben moeite om een goede en betaalbare woning te vinden. De groeiende bevolking en dalende huishoudensgrootte versterken die woningbehoefte. Om de kracht van onze dorpen te behouden, is in 2019 vastgesteld dat er tot 2040 nog circa 2300 woningen nodig waren.

Onze samenleving heeft daarnaast te maken met sociale en economische veranderingen. Kopen en sociale contacten gebeuren steeds meer online. Bedrijven opereren steeds digitaler en grootschaliger. Dit heeft invloed op winkels, verenigingen, organisaties en bedrijven. Zowel aan de vraag- als aanbodkant. Ook op het gebied van vervoer en mobiliteit veranderen dingen: elektrisch vervoer (auto en fiets), deelmobiliteit en op langere termijn misschien zelfrijdende auto's.

Onze dorpen zijn aantrekkelijke plekken om te wonen en werken, maar we zien ook dat er winkels leeg staan en bedrijventerreinen verouderen. Verenigingen en voorzieningen hebben soms moeite om genoeg mensen te vinden. We willen er actief voor zorgen dat dorpen vitaal blijven en dat er ruimte blijft voor ontwikkelingen.

Visie: behouden en slim versterken

We willen dat woonwijken, winkelgebieden en bedrijventerreinen fijne en goed functionerende gebieden zijn en blijven - duurzaam, flexibel, innovatief en met ruimte voor initiatief en ondernemerschap. Waar nodig versterken we ze.

Om leegstand en leegloop tegen te gaan, gaan we meer functies met elkaar verbinden en slimmer combineren. En spelen we in op andere doelgroepen, zoals toeristen. Bijvoorbeeld door winkelgebieden compacter te maken en mogelijkheden te bieden voor horeca, recreatie, (zorg)voorzieningen, woningen, cultuur of werkplekken. Sterke winkelgebieden zijn bovendien een goede stimulans voor het openbaar vervoer.

De beschikbare en schaarse ruimte efficiënt, multifunctioneel en adaptief gebruiken is het uitgangspunt. In verschillende dorpen zijn en worden Integrale Kind Centra (IKC's) gerealiseerd om voorzieningen bij elkaar te brengen. Ook sport-, cultuur- of zorgvoorzieningen kunnen slimme koppelingen maken en door samenwerking elkaar versterken. Wijken en wegen worden zo ingericht dat ze geschikt zijn voor alle levensfasen, ruimte bieden en rekening houden met gezondheidsaspecten en met toekomstige veranderingen op het gebied van mobiliteit kunnen meebewegen.

Visie: compacte groei met behoud van karakter

We willen dat mensen goed en betaalbaar kunnen wonen. En dat de dorpen vitaal blijven. Daarom bieden we ruimte voor groei, op een manier en schaal die bij ons past. Zo kunnen jongeren, starters en jonge gezinnen hier (blijven) wonen en blijft onze bevolkingsopbouw evenwichtig en gezond. Meer (jonge) inwoners en bezoekers zorgen ook voor levendigheid in onze winkelgebieden, onze voorzieningen en verenigingen. Het is dus belangrijk om dit te stimuleren en faciliteren.

De bouw van nieuwe woningen kan in beginsel in alle dorpen én vindt allereerst binnen de bestaande dorpsgrenzen plaats. Zo houden we het landschap open en hebben we in de dorpen alles dicht in de buurt. Om genoeg woningen toe te voegen, moeten we méér appartementen en op sommige plekken hoger bouwen. En aan de randen van de dorpen: een straatje of buurtje erbij. We bekijken zorgvuldig waar dat kan.

We zien onze woningbouw als motor voor andere opgaven in de leefomgeving, zoals het voorzieningenniveau, duurzaamheid of gezondheid. Daarbij verliezen we onze historie, relatie met het landschap en bijzondere kwaliteiten niet uit het oog.

Op de volgende pagina's lees je hoe we dit willen bereiken. We willen...
- **Levendige dorpen met karakter**
- **Dorpen met passende woningen, werk en voorzieningen**
- **Duurzame en bereikbare dorpen**

"ALS IK HIER BURGEMEESTER WAS, ZOU IK (BETAALBARE) WONINGEN BOUWEN, ZODAT ER GENOEG MENSEN IN HET DORP BLIJVEN WONEN EN HET ER LEEFBAAR BLIJFT."

een inwoner van onze gemeente

Speerpunten

1. Behouden en versterken van de identiteit van de dorpen met **cultuurhistorie en natuur**. We koppelen erfgoed aan andere opgaven en betrekken inwoners erbij.
2. Het levendige, dorpse karakter en **contrast met het open landschap** zijn onze inspiratiebron. We maken ontwikkelingen op een passende manier mogelijk.
3. Stimuleren van **duurzaam en kleinschalig toerisme**. Daarbij zetten we in op spreiding over ruimte en tijd, samenwerking met lokale organisaties en bijzondere verblijfsrecreatie.

LEVENDIGE DORPEN MET KARAKTER

1. Historie en natuur geven identiteit

Cultuurhistorie en natuur 'om de hoek' dragen bij aan de identiteit en aantrekkingskracht van onze dorpen. Waar mogelijk versterken we de relatie met de natuur, het water en het landschap in de kernen en betrekken we inwoners hierbij[15]. Niet alleen in Nieuwkoop, Noorden of Langeraar, vanwege de ligging aan de plassen: voor elke kern ligt hier een kans.

Behouden van ons bijzondere erfgoed en koppelen aan andere opgaven
Erfgoed is belangrijk om te behouden. Bijvoorbeeld voor recreatie en toerisme. Het geeft meer waarde aan de leefomgeving: het maakt een plek aantrekkelijk om te wonen, te werken, winkelen of recreëren.

We wijzen gemeentelijke monumenten aan
De monumenten in onze gemeente zijn veelal bijzondere gebouwen, zoals de zogenaamde 'Russische boerderijen' en kerken. En iedereen kent de oude watertoren 'Pietje Potlood', een Rijksmonument en beeldbepalend voor De Meije. Afgelopen periode hebben we nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen. Dit blijven we de komende jaren doen. Daarnaast ondersteunen we monumenteneigenaren in het onderhoud van hun panden door subsidie voor renovatie en verduurzaming.

2. Dorps karakter behouden

Onze dertien kernen hebben elk hun eigen karakter. Ons dorpse en landelijke karakter onderscheidt ons van omliggende stedelijke gebieden. Bij ontwikkelingen versterken en behouden we de ruimtelijke kenmerken van een kern, zoals historische bebouwingslinten en de relatie met het landschap. Wij streven naar een logische samenhang in bouwhoogtes. Om voldoende woningen te bouwen, bieden we op passende locaties ruimte voor hogere bebouwing - aansluitend bij het dorpse karakter, met passende bouwhoogten en incidenteel een hoger accent. Maatwerk op projectniveau blijft mogelijk en belangrijk.

Onze dorpen liggen in een uitgestrekt gebied waar land en water elkaar afwisselen
Er is een sterk contrast tussen de dorpen en het open landschap. Kerktorens zijn daarin herkenningspunten en geven dorpen een uniek silhouet. Het is belangrijk dat kerken waar mogelijk hun beeldbepalende karakter behouden. Daarom zijn verschillende kerken als monument aangewezen. Daarnaast stimuleren we eigenaren tot het behoud van kerkgebouwen, eventueel via herbestemming (functiewijziging). In onze kerkenvisie gaan we verder in op de aanpak van ons religieus vastgoed.

> "DE COMBINATIE VAN NATUUR, PLASSEN EN KLEINSCHALIG WONEN, TERWIJL DE STAD TOCH DICHTBIJ IS, MAAKT HET HIER UNIEK."
> *veel genoemd bij de enquête*

Bijeenkomst voor ondernemers over de omgevingsvisie

Nieuwveen (foto: Martin Stevens)

15. Duurzaamheidsprogramma

We versterken het toerisme in onze gemeente-met gebruik van onze kwaliteiten en onze ligging (Via Het Groene Hart).

3. Levendig door toerisme

Toerisme zorgt voor levendigheid en een grotere draagkracht voor detailhandel, horeca, cultuur, natuur en erfgoed. Én niet te vergeten voor werkgelegenheid. Het toerisme in onze gemeente mag daarom op een duurzame en passende manier groeien. We willen het toerisme goed over onze gemeente en de seizoenen spreiden, dus zowel in ruimte als tijd.

Het toeristische profiel van onze gemeente versterken

We maken nog beter gebruik van onze kwaliteiten en onze ligging. In de dorpen gaat het om het beter zichtbaar maken van kunst, cultuur en ambachten (Haagse School, monumenten en smederijen) en om een sterkere relatie met de omliggende natuur.

In onze gemeente zijn veel vrijwilligersgroepen actief (recreatie en toerisme, cultuur en evenementen, natuurbeheer, sport). Samen met ondernemersorganisaties zijn zij onmisbaar om de aantrekkingskracht van onze gemeente voor toeristen te vergroten. We zetten in op samenwerking tussen organisaties en een slimme bundeling van initiatieven.

De Langeraarse Plassen vanuit de lucht (foto: Ruben Griffioen).

We staan open voor initiatieven

We zien de hoeveelheid overnachtingsmogelijkheden graag toenemen. We stimuleren initiatieven voor kleinschalige (verblijfs)recreatie met een bijzonder, onderscheidend karakter (zoals B&B, tiny house, trekkershut). We staan ook positief tegenover enkele, wat grotere initiatieven.

Speerpunten

1. **Ruimte voor woningbouw** in alle dorpen. We bouwen compact, benutten de bestaande woningvoorraad en gaan voor een ‘straatje of wijkje erbij’.
2. Aantrekkelijke en toekomstbestendige **bedrijventerreinen** en werkplekken. Met ruimte voor bedrijvigheid én leefbaarheid, samenwerking, duurzaamheid, bereikbaarheid en innovatie.
3. **Dorpscentra aantrekkelijk en levendig** houden. Samen met ondernemers versterken we de beleving en eigenheid van de kernen.
4. Toekomstbestendige **school- en sportaccommodaties** door multifunctioneel gebruik, samenwerking en ondersteuning van (beweeg)aanbieders.

DORPEN MET PASSENDE WONINGEN, WERK EN VOORZIENINGEN

1. Extra woningen in alle dorpen

Extra woningen zijn nodig om het woningtekort tegen te gaan. Ze houden onze dorpen sterk en levendig (winkels, voorzieningenniveau, werk). We richten onze blik bewust verder dan 2040: om steeds te blijven werken aan een goed woningaanbod.

Niet alleen in de grote kernen kunnen woningen worden gebouwd. Ook in de kleinere dorpen blijft hier ruimte voor. Zo kunnen jongeren en ouderen er blijven wonen of weer terugkeren. Het type en aantal woningen moet passen bij de grootte en het karakter van het dorp.

Tot 2040 streven we naar de bouw van 2.300 woningen (sinds 2019)

We bouwen betaalbare en passende woningen voor starters, jongeren, jonge gezinnen en ouderen. We bouwen ook voor aandachtsgroepen zoals (dreigend) dak- en thuisloze mensen, sociaal en/of medisch urgenten, arbeidsmigranten, woonwagenbewoners en statushouders[16]. Dit werken we verder uit in het Volkshuisvestingsprogramma.

Focus op vrijkomende locaties binnen dorpsgrenzen

Om aan de woningvraag te voldoen gaan we (waar dit past) in wat hogere dichtheden bouwen: dorpse compacte woonmilieus en woningtypes.

Ruimte voor groen en een gezonde leefomgeving blijven daarbij uitgangspunten. Ook is het belangrijk dat de bereikbaarheid van woningen goed blijft of verbetert[17].

We bouwen als eerste in de dorpen. En willen ook de bestaande woningvoorraad beter benutten, bijvoorbeeld door optoppen, aanplakken, uitplinten, stimuleren van doorstroming, woning delen, hospiteren en woningsplitsing.

Niet alles past binnen de bestaande dorpsgrenzen; als we aan de rand van een dorp bouwen, gebeurt dit zorgvuldig en op een passende manier. Hierbij kijken we eerst naar de aangewezen 3-hectare-locaties (grotere woningbouwlocaties buiten het dorpsgebied) . Ook kijken we naar een ‘straatje of wijkje erbij’ : een klein aantal woningen toevoegen aan de rand van een dorp.

We onderzoeken de haalbaarheid om op zeven (door de gemeente aangewezen) recreatieparken permanent wonen toe te staan. Hierbij wordt een duidelijke grens getrokken: alléén deze zeven parken veranderen van functie[18].

2. Aantrekkelijke bedrijventerreinen en werkplekken

Bedrijven(terreinen) zijn en blijven belangrijk voor de werkgelegenheid en leefbaarheid van de dorpen. We behouden bestaande bedrijventerreinen en zetten in op een uitbreiding en verduurzaming van De Olm, in combinatie met energie-opwek (zon op dak of veld).

Bedrijven(terreinen) en glastuinbouw toekomstbestendig

We willen de ruimte op onze bedrijventerreinen beter benutten. Daarom stimuleren we verdichting, verduurzaming, circulariteit, bereikbaarheid, een aantrekkelijke uitstraling en innovatief omgaan met (technologische) ontwikkelingen. Bij de locatiekeuze en het type bedrijvigheid houden we rekening met hinder voor omwonenden (geur, geluid, verkeer). We streven naar de juiste balans tussen ruimte voor bedrijven en leefbaarheid.

Een slimme locatiekeuze van bedrijven draagt bij aan kortere kringlopen en circulariteit. Zo kunnen bedrijven binnen dezelfde branche voorzieningen delen. Dat zorgt voor efficiënt ruimtegebruik, minder verkeersbewegingen en een duurzame bedrijfsvoering. Van bedrijven wordt verwacht dat zij hun terrein efficiënt benutten en maatregelen nemen om het aantal verkeersbewegingen te beperken. Ook hier wordt een zekere mate van omgevingsbewustzijn gevraagd.

16. Strategische koers; Woonzorgvisie
17. Strategische koers
18. Procedure functiewijziging

Bedrijventerreinen zijn lastig bereikbaar met het openbaar vervoer
Werknemers zijn nu grotendeels afhankelijk van de auto. De realisatie van een mobiliteitshub bij deze locaties vergemakkelijkt zowel de bereikbaarheid als de werving van personeel.

We hebben enkele grote zorginstellingen in onze dorpen
De grote zorginstellingen zorgen voor veel werkgelegenheid. Door de toename van het aantal ouderen en een stijgende zorgvraag zal de zorgsector ook in de toekomst een belangrijke werkgever blijven.

Bedrijventerrein De Olm (Via Verenigde Ondernemers Nieuwkoop).

3. Aantrekkelijke dorpscentra

Het is belangrijk om de winkelgebieden en het 'boodschappen-aanbod' in onze dorpen te behouden. Dit is wel afhankelijk van klanten, die lokaal boodschappen doen. Om leegstand tegen te gaan, wordt detailhandel steeds meer geconcentreerd in winkelgebieden. Het aantal winkels buiten de centra willen we afbouwen. In het buitengebied behouden agrarische bedrijven de mogelijkheid om in beperkte mate eigen producten 'aan huis' te verkopen.

Winkelgebieden blijven levendig en 'goed (in) gevuld'
We willen leegstand in de winkelgebieden voorkomen. Daarom stimuleren we een bredere invulling van de panden, bijvoorbeeld als galerie, kantoor met publieksfunctie, zorgfunctie, werkplekken voor ZZP'ers of yogastudio. Zo zorgen we ervoor dat hier publieke functies blijven. De toevoeging moet een passende aanvulling zijn op het centrum en meerwaarde bieden.

We versterken de woonfunctie boven winkels en willen in en rondom de centra woningen toevoegen. Dat zorgt voor levendigheid en draagvlak voor voorzieningen. Tenslotte zorgen ook evenementen voor levendigheid en een grotere aantrekkingskracht van dorpscentra en winkelgebieden.

Met 'beleving' bieden winkelgebieden een sterk alternatief voor online shoppen
Aantrekkelijke winkelgebieden blijven klanten en bezoekers trekken. Daarom zijn samen met ondernemers en andere partijen centrumplannen gemaakt voor de grotere centrumgebieden Nieuwkoop en Ter Aar.. Daarbij blijft de eigenheid van de kern zichtbaar en spelen we in op de behoefte aan lokale producten, winkels en horeca. De centrummanager levert een belangrijke bijdrage voor het versterken van de winkelgebieden.

Wij zetten in op samenwerking met meerwaarde, binnen een winkelgebied, tussen winkelgebieden en tussen winkeliers en gemeente. Zo moedigen we de samenwerking als Bedrijveninvesteringszone (BIZ) aan. Ook een ondernemersfonds is belangrijk voor initiatieven van een dorp.

Luchtfoto centrum Ter Aar (Via Masterplan Dorpshart Ter Aar).

4. Multifunctionele accommodaties

Goede, (multi)functionele school- en sportaccommodaties zijn belangrijk
Faciliteiten, accommodaties en buitenruimten moeten zo goed mogelijk gebruikt worden. Aanbieden van functies in multifunctionele accommodaties én aansluiten op verschillende behoeften is dan cruciaal. In een Integraal Kind Centrum (IKC) wordt onderwijs, opvang en ontwikkeling van kinderen samengebracht. We hebben inmiddels 3 IKC's ontwikkeld en werken aan 2 nieuwe IKC-locaties. Daarnaast denken we aan combinaties van sport en zorg om ontmoeting en beweging te stimuleren.

Sterke en toekomstbestendige sport- en beweegaanbieders
We vinden het belangrijk om verenigingen, stichtingen, kleine ondernemers, organisaties en (informele) groepen te ondersteunen. We stimuleren hen om zich meer als collectief te organiseren en om een veilige en positieve (sport)omgeving te realiseren.

"OM HET SPORTAANBOD OP PEIL TE HOUDEN, IS SAMENWERKING NODIG: TUSSEN SPORTVERENIGINGEN, KINDEROPVANG, SCHOLEN, HORECA, BIBLIOTHEEK OF ZORG."
sportverenigingen

Speerpunten

1. Een **circulaire, aardgasvrije en energieneutrale** gemeente in 2050. Met zelfvoorzienende dorpen en duurzame woningen en bedrijven.
2. **Klimaatbestendige** dorpen door meer en divers groen, natuurinclusief bouwen en water slim vast te houden.
3. Bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren vanuit het **STOMP-principe**. Doorgaand verkeer gaat zoveel mogelijk om de kernen heen.

DUURZAME EN BEREIKBARE DORPEN

1. Zelfvoorzienende dorpen

Woonwijken moeten in 2050 energieneutraal en aardgasvrij zijn
Dit is een complexe opgave. Het doel is dat het aardgasverbruik in woningen in 2030 35% minder is ten opzichte van 2020. De overstap naar aardgasvrije woningen pakken we gebiedsgericht aan via het Warmteprogramma: per dorp, wijk en buurt[19]. We willen verduurzaming van woningen en gebouwen betaalbaar maken, door inwoners en ondernemers te informeren over subsidies[20].

Bij ruimtelijke ontwikkelingen hebben we aandacht voor energie-aspecten, zoals de oriëntatie van plannen en het samenspel met omliggende bebouwing voor energie-opwekking en uitwisseling.

We vragen bedrijven omgevingsbewust te opereren
Bedrijven(terreinen) moeten aan duurzaamheidseisen voldoen en stappen over op duurzame energiebronnen. Het helpt als bedrijven samen optrekken en tot slimme combinaties komen. Met de bedrijven werken we aan kennisuitwisseling, bijeenbrengen van partijen en mogelijk maken van initiatieven.

Een deel van de warmte van de afvalwaterzuiveringinstallatie (AWZI) in Nieuwveen wordt bijvoorbeeld gebruikt voor verwarmen en koelen van gebouwen op bedrijventerrein Schoterhoek II en zwembad Aarweide. Ook richtten we het Warmtebedrijf Langeraar op.

Daarnaast willen we met de netbeheerder onderzoeken hoe we netbewuster kunnen bouwen.

Verduurzamen van maatschappelijk vastgoed stimuleren
Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed heeft een voorbeeldfunctie. We richten ons hierbij onder andere op sportaccommodaties en scholen. Daarnaast willen we eigenaren en gebruikers steunen met het verduurzamen van monumenten. Bij nieuw en bestaand vastgoed hebben we aandacht voor toekomstbestendigheid, duurzaamheid en efficiënt bouwen.

Een circulaire gemeente
De gemeente heeft zich aangesloten bij de landelijk ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn en in 2030 50% minder primaire stoffen te gebruiken. De gemeentelijke organisatie neemt een verantwoordelijkheid bij de (inkoop van) diensten en producen. We onderzoeken met bedrijven en organisaties circulaire verdienmodellen. Verder ondersteunen we inwoners bij het verminderen van afval en stimuleren we hergebruik van materialen.

2. Groen de dorpen in: klimaatneutraal

Onze inwoners vinden groen belangrijk
Een groene omgeving verzacht de effecten van klimaatverandering, draagt bij aan biodiversiteit, zorgt dat mensen zich prettig voelen en heeft positieve gezondheids- en omgevingseffecten. Zo kan groen hittestress verlagen.

In onze bestaande leefomgeving en bij nieuwe ontwikkelingen creëren we zachte overgangen naar het landschap en brengen groen de wijken in. In woongebieden houden we rekening met klimaatverandering. Wijken worden klimaatbestendig, klimaatadaptief en klimaatneutraal, met veel groen en water. We zorgen voor meer en diverser groen, gaan natuurinclusief bouwen en stimuleren inwoners hun tuin te vergroenen.

Een robuust watersysteem is belangrijk in onze dorpen
We houden regenwater langer vast en voeren het zoveel mogelijk af naar het oppervlaktewater en grondwater in plaats van naar de riolering (afkoppelen).

19. Duurzaamheidsprogramma
20. idem

"MEER GROEN, BETEKENT MINDER STEEN EN IS BETER VOOR HET OPVANGEN VAN REGENWATER EN BRENGT VERKOELING IN TIJDEN VAN HITTE."
veel genoemd bij de enquête

Groen speelt ook een rol om winkelgebieden aantrekkelijk te houden
We versterken de beleving van centra door (waar mogelijk) de verbinding met het omliggende landschap te maken en groen en water toe te voegen. Dit zorgt voor meer koelte op hete dagen. In de winkelcentra willen we ook meer doen op het gebied van duurzaamheid.

Ook bedrijventerreinen kunnen bijdragen aan vergroening, klimaatadaptatie en de inpassing in het landschap. Bij revitalisering van bedrijventerreinen werken we aan meer groen, water en/of groene daken of gevels. We starten onder andere vergroeningsprojecten in Schoterhoek 1 en rond het gemeentehuis[21]. Deze terreinen worden zo aantrekkelijke en gezonde werkplekken.

In de openbare ruimte willen we verschillende functies evenwichtig verdelen
Groen en water zijn geen sluitpost bij ontwikkelingen, maar hebben net als andere thema's hoge prioriteit. In elk project wordt daarom een goede afweging gemaakt in het ruimtegebruik.

Ook onder de grond is het druk. Voor ondergrondse infrastructuur worden richtlijnen opgesteld waaraan gebiedsontwikkelingen moeten voldoen. Zo blijft er bijvoorbeeld ook ruimte voor bomen.

3. Bereikbaar én leefbaar

De verbinding tussen dorpen en met de regio is niet overal optimaal. In de spits lopen wegen richting de snelwegen vol. Door het toenemende verkeer wordt dit probleem steeds groter. Ook het openbaar vervoer is ontoereikend. In het bijzonder zorginstellingen, bedrijventerreinen, winkelgebieden en recreatievoorzieningen zijn niet goed bereikbaar met het OV.

In de regio werken we samen aan een betere bereikbaarheid
We willen dat er snelle én langzamere openbaar vervoerverbindingen zijn door de dorpen . En goed regionaal openbaar vervoer vanuit onze dorpen, onder andere naar Alphen aan de Rijn en buiten Zuid-Holland (zoals naar Uithoorn). Door woningen te bouwen bij hoogwaardige OV-haltes versterken we het draagvlak voor het openbaar vervoer. Ook het versterken van het regionale fietsnetwerk is belangrijk. Bijvoorbeeld de aanleg van ontbrekende schakels zoals de fietsbrug in buurgemeente Alphen aan den Rijn.

De buurtbus in Langeraar

Minder overlast, méér veiligheid
In de kernen is veel doorgaand verkeer. Dit zorgt voor onveiligheid voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Voor de leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid[22] wordt doorgaand verkeer zoveel mogelijk om de dorpen geleid via N-wegen. Hierbij hebben we aandacht voor het omleiden van sluip-, vracht- en landbouwverkeer en een veilige inrichting. We willen wegen in de dorpen zoveel mogelijk omvormen van 50 km/u naar 30 km/u. Goede handhaving van de regels is daarbij van belang. Ook onderzoeken we of centra autoluw kunnen worden. Daarnaast wordt er verkeerseducatie op scholen gegeven. Zo doen scholieren op jonge leeftijd ervaring op met (landbouw)voertuigen[23].

Bereikbare en leefbare dorpen
Bij ontwikkelingen in onze gemeente hanteren we het STOMP-principe. Dat staat voor Stappen (lopen), Trappen (fietsen), Openbaar vervoer, Mobility as a service (deelmobiliteit) en Privé-auto. Doel is om dorpen veilig en bereikbaar te houden door voetgangers en fietsers prioriteit te geven en aantrekkelijke alternatieven te bieden voor de auto. Dat is in onze landelijke gemeente een uitdaging. De auto blijft belangrijk, maar we stimuleren lopen, fietsen, OV en deelmobiliteit zoveel mogelijk.

Innovatief omgaan met mobiliteit en parkeren
In onze gemeente zijn veel mensen afhankelijk van de auto. Eigen autobezit is alleen minder vanzelfsprekend als er goede en betrouwbare alternatieven zijn. Hoge parkeernormen staan het bouwen van voldoende woningen soms in de weg. Dit willen we doorbreken.

We stimuleren 'mobility as a service'. Inwoners maken naar behoefte gebruik van openbaar vervoer, deelmobiliteit en eigen vervoer. Met name voor kleine kernen en het buitengebied zijn er kansen. Zo kunnen we woningen makkelijker realiseren. Per dorp en bij grote nieuwbouwprojecten willen we de behoeften en haalbaarheid onderzoeken.

Gratis parkeren blijft de norm in de winkelgebieden, maar met een kritische blik op parkeerdruk en parkeernormen: minder auto's versterkt in meerdere opzichten de leefbaarheid. Een gezonde, veilige leefomgeving is het uitgangspunt.

21. Duurzaamheidsprogramma
22. Regionale strategie mobiliteit Holland-Rijnland
23. Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

GROENE TOEKOMST

Onze groene en waterrijke gemeente ligt midden in het Groene Hart. De bijzondere landschappen én het groen in de dorpen zijn van grote waarde voor inwoners, bezoekers en het (agrarische) bedrijfsleven. Deze mensen willen graag blijven genieten en gebruik maken van wat Nieuwkoop te bieden heeft.

Wat komt er op ons af?

Onze leefomgeving wordt beïnvloed door klimaatverandering. In de toekomst gaat het vaker en harder regenen. Ook wordt het warmer en in sommige periodes juist droger. In het Klimaatakkoord heeft Nederland afgesproken dat we klimaatverandering tegengaan door toevoegen van groen en water en duurzame energieopwek. Het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie geeft aan dat Nederland in 2050 waterrobuust en klimaatbestendig moet zijn ingericht. Daarnaast heeft het Rijk het het principe 'water en bodem sturend' geïntroduceerd. Dat betekent dat de eigenschappen van bodem en water bepalend worden bij ruimtelijke ontwikkelingen.

We zien dat ons landschap onder druk staat. We hebben te maken met (lokale) bodemdaling, achteruitgang van de biodiversiteit en stikstofoverbelasting. Dat heeft zijn weerslag op mens en natuur. Het waterbeheer en het in stand houden van onze waardevolle natuurgebieden blijven een grote uitdaging.

Agrarische bedrijven hebben te maken met steeds strengere regelgeving. Het aantal agrarische bedrijven in onze gemeente is de afgelopen jaren afgenomen, onder andere door schaalvergroting. Het is nog niet duidelijk of dit in de toekomst doorzet. We zien tegelijkertijd een ontwikkeling naar verduurzaming van de agrarische sector.

Visie: leve het landschap!

Het landschap is de basis van onze leefomgeving en bepalend voor de identiteit van onze gemeente. Ons landschap met vruchtbare landbouwgronden en bijzondere natuur heeft ook een belangrijke economische, ecologische en recreatieve waarde.

Wij willen het landschap levend houden en het versterken. Alle 'gebiedspartijen', zoals agrariërs, waterschappen, natuurbeheerders, ondernemers in groen, grond en infra en gemeente, werken daarom samen aan een duurzame leefomgeving waarin landbouw, tuinbouw, natuur, het opwekken van energie en recreatie een sterk geheel vormen. Zo wordt de waarde van het Groene Hart in de Randstad vergroot en blijft ons landschap in de toekomst een belangrijk en levendig gebied, dat benut en beleefd kan worden door onze inwoners, agrariërs en bezoekers.

Visie: duurzame leefomgeving

Ons klimaat verandert en daar moeten wij ons op voorbereiden. In 2050 willen wij daarom een energieneutrale en klimaatbestendige gemeente zijn. Die doelstelling past ook goed bij ons groene karakter en bij de grote groep inwoners en ondernemers die al actief zijn op het gebied van duurzaamheid.

Duurzaamheid staat voor ons niet op zichzelf. Wij geven daarom voorrang aan oplossingen waarmee we onze kernwaarden en onze gebieden niet aantasten maar juist verder versterken. Bijvoorbeeld door het combineren van water, wonen, energie, natuur en recreatie. Duurzaam, groen en waterrijk, met keuzes die passen bij onze inwoners en ondernemers, in onze dorpen en in ons landschap.

Op de volgende pagina's lees je hoe we dit willen bereiken.
We willen...

- **Aandacht voor water, bodem en natuur**
- **Sterk landschap met landbouw en recreatie**
- **Duurzame energie en mobiliteit**

Ruygeborg I (Via Gemeente Nieuwkoop).

"PAS ALS JE HET LANDSCHAP KAN BELEVEN, GA JE ERVOOR ZORGEN."

een inwoner van onze gemeente

AANDACHT VOOR WATER, BODEM EN NATUUR

Speerpunten

1. Vanaf 2030 zijn we **klimaatbestendig en waterrobuust** – door water langer vast te houden, ruimte voor groen en water te creëren en waterkwaliteit te verbeteren.
2. **Water en bodem zijn sturend.** We gaan bodemdaling tegen en verbeteren de bodemkwaliteit: door innovatief waterbeheer, natte natuur en duurzame landbouw.
3. Beschermen en versterken van het **Nieuwkoopse Plassengebied** (Natura2000) door natuurdoelen leidend te houden, natuurherstel en biodiversiteit te bevorderen en recreatie zorgvuldig in te passen.
4. Versterken van het **Natuur Netwerk Nederland** door natuurgebieden aan te leggen en ecologische verbindingen te verbeteren.

1. Water en groen: inspelen op klimaat

Water en groen zijn belangrijk in ons landschap en in onze dorpen

Klimaatverandering heeft gevolgen voor de waterhuishouding en onze gezondheid. Er is meer kans op droogte en hitte, op overstromingen en hevige regenval. We bereiden ons hierop voor: we willen dat ons grondgebied in 2030[24] klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht met (meerlaagse) waterveiligheid als uitgangspunt.

Dat bereiken we door vasthouden van ‘gebiedseigen’ water en door ruimte te maken voor groen en water in het landschap, in de openbare ruimte en op eigen terrein. Het toevoegen van oppervlaktewater biedt ook mogelijkheden voor natuurontwikkeling, wonen en recreatie.

Daarnaast werken we mee aan de verduurzaming van de waterketen, bijvoorbeeld door hergebruik van regenwater. Het verbeteren en in stand houden van de (chemische en ecologische) waterkwaliteit, onder andere in de plassen, is een punt van aandacht. Hierbij moeten we rekening houden met de Europese Kader Richtlijn Water. Verbetering van de waterkwaliteit leidt ook tot versterking van de natuur. We zijn waterbewust: we gaan bewust om met water bij bouwprojecten.

2. Bodem en ondergrond versterken

De bodem en ondergrond zijn belangrijke onderdelen van de leefomgeving. Verslechtering van bodem en ondergrond moeten we daarom voorkomen. We zetten in op behoud en verbeteren van de bodemkwaliteit. Het principe ‘water en bodem sturend’ wordt steeds meer uitgangspunt van beleid en bij ruimtelijke ontwikkelingen.

In een deel van de gemeente kampen we met een dalende bodem

Bodemdaling komt door het inklinken van veengrond, een natuurlijk proces (dat mede door onderbemalingen wordt versneld). Bodemdaling heeft consequenties voor het grondgebruik en kan leiden tot verzakking van huizen en wegen. Daarom wordt met gebiedspartijen ingezet op het tegengaan hiervan, bijvoorbeeld door ontwikkeling van ‘natte natuur’ en flexibel peilbeheer. En door innovaties in de landbouw, zoals onderwaterinfiltratie (WIS). Uitgangspunt is een goede afstemming van functies en waterpeil.

Nieuwkoopse Plassen (Via Gemeente NIeuwkoop).

3. Natuur beschermen en versterken

In het zuidelijke deel van onze gemeente ligt natuurgebied De Nieuwkoopse Plassen en De Haeck. Dit is beschermd (Natura 2000: Europees natuurnetwerk) en het leefgebied van bijzondere plant- en diersoorten. De Nieuwkoopse Plassen zijn cultuurhistorisch en ecologisch beter bewaard gebleven dan vergelijkbare, door vervening ontstane plassengebieden in de omgeving. Dat komt doordat we met alle gebiedspartijen werken aan instandhouding, natuurherstel en passende vormen van recreatie. De Natura2000 doelstellingen blijven leidend voor het gebruik en beheer in het Nieuwkoopse plassengebied.

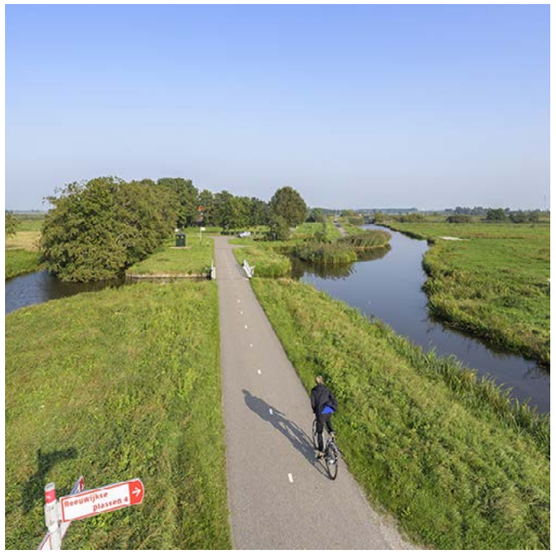
Onze natuur staat onder druk door verschillende ontwikkelingen

De luchtvaart bedreigt de natuurwaarden en beleving van het stiltegebied. En ook de stikstofbelasting vanuit diverse bronnen is te hoog. De soortenrijkdom, ofwel biodiversiteit, gaat in Nederland achteruit. Daarom werken we mee aan het versterken van de natuur en vergroten van de biodiversiteit in de gemeente. Ondernemers en inwoners worden betrokken om biodiversiteit te behouden en te vergroten.

Biodiversiteit krijgt een grotere rol in plannen en projecten. We leggen bijvoorbeeld Tiny Forests aan in Buytewech-Noord en Nieuwveen en onderzoeken nog een locatie voor een Tiny Forest[25].

Zwanen langs de Ringslootroute in Nieuwveen (Via ontdek Nieuwkoop).

Fietstocht door Gouwe Wiericke (Via Veenweiden Gouwe Wiericke)

4. Nieuwe natuur ontwikkelen

De afgelopen jaren zijn nieuwe natuurgebieden aangelegd

De aanleg van natuur in de Groene Jonker, Meijegraslanden, Bovenlanden en Ruygeborg is afgerond. Ook in polder Westveen en de Noordse Buurt komt meer natuur.

Deze gebieden horen bij het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Dit netwerk van aaneengesloten natuurgebieden voltooien we samen met natuurorganisaties, waterschappen en regionale partners. De aanleg dient meerdere doelen. Door een betere verbinding tussen gebieden maken we natuur robuuster en beter bestand tegen invloeden van buitenaf. Nieuwe natuur zorgt ook voor het verbeteren van de biodiversiteit en waterhuishouding. Bovendien is meer natuur in de omgeving aantrekkelijk en gezond voor inwoners en bezoekers. Zo kunnen we recreatie beter spreiden.

"IK HOOP DAT HET LANDSCHAP ZIJN KARAKTER BEHOUDT: DE BOEREN, DE NATUUR EN HET WEIDSE UITZICHT. MAAR OM DAT TE BEHOUDEN, ZULLEN WE OOK EEN BETERE BALANS MOETEN VINDEN TUSSEN NATUUR EN ECONOMIE."

inwoners van onze gemeente

"MEER BETROKKENHEID EN BEKENDHEID MET ONZE NATUUR IS VAN BELANG; NATUUREDUCATIE EN BEHOUD VAN CULTUURHISTORIE DRAGEN HIERAAN BIJ."

natuurorganisaties

25. Duurzaamheidsprogramma

Speerpunten

1. Behoud van het **karakter en de openheid van het landschap** door ontwikkelingen zorgvuldig in te passen en waarden te beschermen. Landschap en erfgoed dienen als inspiratiebron.
2. Samenwerken aan **duurzame toeristische groei** van het Groene Hart. We maken het landschap toegankelijk en aantrekkelijk en zetten natuur en cultuurhistorie op de kaart.
3. Samenwerken aan een **toekomstbestendige landbouw** door innovatie, circulariteit en verduurzaming te stimuleren. We bieden ruimte voor verbrede landbouw.
4. **Versterken van de Greenport Aalsmeer** met moderne glastuinbouw en niches, verduurzaming en specialisatie. In maatwerkgebieden komt ruimte voor diverse functies.

STERK LANDSCHAP MET LANDBOUW EN RECREATIE

1. Behoud karakter en openheid

Ons landschap heeft een weids en open karakter. Het bevat een unieke combinatie van cultuurhistorische waarden, zoals veenweidegebieden, plassen en de Oude Hollandse Waterlinie. De gebieden rond de Nieuwkoopse Plassen zijn historisch hoog gewaardeerd: ze herinneren aan de periode van turfwinning.

Het landschap kent een boeiende afwisseling van weidse veenweiden, grote droogmakerijen, kleinschalig moerasgebied, veenplassen, veenriviertjes en hoger gelegen oeverwallen langs kanalen en de Meije. Kenmerkend zijn de hoogteverschillen tussen de diepe droogmakerijen en het 'bovenland'.

Het landschap is al eeuwenlang in verandering en dat blijft doorgaan

We willen ontwikkelingen mogelijk maken en zorgvuldig inpassen, zodat de karakteristiek en geschiedenis van ons landschap voelbaar blijft. Behoud van de afwisseling en openheid van het landschap en cultuurhistorische elementen zijn van belang. Daarbij spelen onze agrariërs en gebiedsbeheerders een belangrijke rol.

Ons landschap is rijk aan historie en erfgoed

Bij ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met landschap, archeologie en cultuurhistorie. We zien ons erfgoed als inspiratiebron en aanjager van ruimtelijke plannen en ontwikkelingen. Historische elementen in het landschap zijn bovendien aantrekkelijk voor recreatie. Die willen we behouden en versterken.

Als land- of tuinbouwbedrijven verdwijnen, bieden we ruimte voor functies die passen bij het karakter van het buitengebied. Vrijkomende monumentale boerderijen bieden kansen voor bijzondere woonmilieus en blijven zo behouden.

2. Meer recreatie in het Groene Hart

Het Groene Hart is een bijzonder landschap, door menselijke invloed ontstaan

Het Groene Hart is één van de minst bezochte toeristische gebieden van Nederland. En dat terwijl het in het meest dichtbevolkte deel van ons land ligt. Het Groene Hart kenmerkt zich nu voornamelijk door wat het niet is, namelijk dicht verstedelijkt.

Voor de vitaliteit van het Groene Hart werken we in de regio samen aan een duurzame groei van het toerisme en het op de kaart zetten van het Groene Hart als recreatieve regio. We werken daarvoor samen met andere Groene Hart gemeenten. Zo krijgt het Groene Hart als 'merk' een bekendheid die de gemeente alleen niet kan bereiken[26].

Topnatuur, eeuwenoud cultuurhistorisch landschap en de plassen zijn onze Nieuwkoopse kernwaarden. Die willen we versterken.

3. Toegankelijk landschap

Voor een toegankelijk en geliefd landschap, is een goede balans tussen natuur en recreatie essentieel. We werken daarom aan een spreiding van toeristen, zonering en handhaving van gedragsregels. De gemeente wil meedenken over agrotoerisme en kaders opstellen voor ondernemers. In het agrarisch gebied verwelkomen we initiatieven voor dag- en verblijfsrecreatie bij de boer.

Waterrecreatie is een belangrijk onderdeel van onze recreatieve sector

Ons plassengebied is geschikt voor rustige beleving vanaf het water, per kano, roeiboot, met een hengel of op de schaats. Die rust onderscheidt ons van andere plassengebieden in de regio, die druk bezocht worden door liefhebbers van zeilsport en gemotoriseerde pleziervaart. In de Nieuwkoopse Plassen werken we met een zonering die varen mogelijk maakt (waar dit kan), zonder aantasting van kwetsbare natuur.

26. Beleidsplan recreatie en toerisme

Rondom het Oudshoornpad (Via Ontdek Nieuwkoop).

Belangrijk is een goede beleving van het water: door de toegankelijkheid, aanlegmogelijkheden en het zicht te verbeteren en terughoudend te zijn met bebouwing. We houden ook aandacht voor de aantrekkelijkheid van de Langeraarse Plassen.

Wandelen en fietsen zijn een populaire, groeiende én gezonde vrijetijdsbesteding
Ons landschap biedt wandel- en fietsmogelijkheden die beter benut kunnen worden. We breiden het wandelnetwerk uit in combinatie met natuurontwikkeling. We onderzoeken de mogelijkheden voor routes door natuur en agrarisch land. De toename van (elektrisch) fietsen vereist een goed lokaal en regionaal netwerk met aantrekkelijke routes over brede, veilige fietspaden.

4. Mogelijkheden voor landbouw

Een groot deel van het landschap bestaat uit landbouw, voor voedsel en economie
De landbouw in de regio en de gemeente staat onder druk. Met grondeigenaren, provincie, waterschappen en regio werken we aan een toekomstbestendige en 'omgevingsbewuste' sector. Bij voorkeur niet met nieuwe regels, maar door innovatie, nieuwe bedrijfsmodellen en aanpassen aan veranderende omstandigheden. Uitgangspunt is een gezond en toekomstbestendig verdienmodel om dit haalbaar te maken.

Zo willen we bodemdaling tegengaan, stikstofdepositie en broeikasgas-emissie verminderen én zorgen dat boeren op lange termijn perspectief hebben. In 2030 behalen we 55% CO_2-reductie ten opzichte van 1990. We werken aan minder stikstofuitstoot en informeren en betrekken inwoners en ondernemers hierbij[27]. Bij alle maatregelen hebben we oog voor het karakter van het landschap.

We ondersteunen de landbouw bij duurzame bedrijfsmodellen en korte ketens
In het bijzonder zetten wij in op circulaire, meer extensieve landbouw. En het verstandig en duurzaam benutten van natuurlijke hulpbronnen en gewasbeschermingsmiddelen. Door het stimuleren van biologische landbouw willen we het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen verminderen en krijgt kringlooplandbouw extra aandacht[28]. We maken hierbij gebruik van regionale en lokale kennis[29]. Een belangrijk voorbeeld is het Fieldlab Groene Hart, waarin samenwerking en innovatie in de melkveehouderij gestimuleerd wordt.

5. Ruimte voor verbrede landbouw

Verbrede landbouw heeft meerwaarde voor boer én omgeving
Er ontstaat meerwaarde doordat agrariërs streekproducten ontwikkelen en deze aan lokale winkels leveren, zorg, recreatie, horeca en natuurontwikkeling of -beheer op agrarische percelen of een bijdrage te leveren aan de energietransitie. We blijven verbreding van de landbouw mogelijk maken, maar bieden ook ruimte voor specialisatie. Agrariërs en kwekers houden de mogelijkheid voor beperkte verkoop van eigen producten en streekproducten (als aanvulling op hun bedrijfsvoering).

We stimuleren bedrijven om slimmer om te gaan met energie. Bijvoorbeeld door tussen bedrijven energie uit te wisselen of gezamenlijk op te slaan.

Boerderijwinkel in Zevenhoven (Via De Landkruidenier).

6. Tuinbouw van de toekomst

Visie op de Greenport Aalsmeer
De glastuinbouw in het noorden van de gemeente maakt deel uit van de Greenport Aalsmeer, het grootste sierteelthandelscentrum ter wereld. De Greenport heeft een ruimtelijke visie ontwikkeld op het gebied. Belangrijk: voldoende grootschalig, modern glastuinbouwareaal en ruimte voor niches en specialisaties. Duurzaamheid wordt de komende jaren doorslaggevend in de glastuinbouw. Bijvoorbeeld door CO_2 en restwarmte te gebruiken en in te zetten op energiebesparing en -opwekking. Daarbij hoort ook slim gebruik en inzet van water.

De huidige concentratiegebieden van glastuinbouw blijven op dit moment gehandhaafd, inclusief Nieuw Amstel Oost I als potentiële hervestigingslocatie, in samenhang met herstructurering van incourante gebieden en sanering van verspreid glas. Met name rond Ter Aar en Papenveer verdwijnt (verouderde) glastuinbouw op sommige locaties. Dit zorgt voor openheid in het landschap.

Visie voor maatwerkgebieden (glastuinbouw)
De Visie Maatwerkgebieden biedt ruimte voor andere functies in de voor maatwerk aangewezen gebieden (en voor wijzigingen van het omgevingsplan).
Per gebied wordt gekeken naar de geschikte ontwikkelingen, zoals woningbouw, recreatie of natuur. De gemeente is geen initiatiefnemer, maar heeft hierin een faciliterende rol.

27. Duurzaamheidsprogramma
28. idem
29. Agrarisch perspectief Nieuwkoop

DUURZAME ENERGIE EN MOBILITEIT

Speerpunten

1. Bijdragen aan de **Regionale Energie Strategie** door ruimte voor zonne-energie en warmte. Met oog voor landschap, natuur en betrokkenheid van inwoners en ondernemers.
2. Stimuleren van **duurzame energie-opwek bij bedrijven**. We willen hun voortrekkersrol versterken en zorgen dat inwoners meeprofiteren van de energietransitie.
3. Zorgvuldig omgaan met elektriciteit door **netbewust** te bouwen. Zo belasten we het elektriciteitsnet zo min mogelijk.
4. **Verminderen van CO_2-uitstoot** door duurzame mobiliteit: beter openbaar vervoer, wandel- en fietsroutes, deelmobiliteit en elektrisch vervoer. Reizen wordt schoner en veiliger.

1. Energie-opwek in het landschap

In Holland Rijnland is een Regionale Energie Strategie (RES) opgesteld[30]

We willen steeds duurzamer en minder afhankelijk zijn in ons energiegebruik. In de RES maken we daarom keuzes voor het grootschalig opwekken van duurzame energie. Regio Holland Rijnland zet in op 1,05 TWh (3,7 PetaJoules) duurzame energie-opwek in 2030. Voor Nieuwkoop betekent dit een jaarlijkse opwek van 0,08 TWh in 2030. Dit gaan we hoofdzakelijk realiseren met zonne-energie[31]. In onze gemeente werken we daaraan mee door (planologisch) ruimte te maken voor duurzame productie van elektriciteit.

Initiatieven voor zonnevelden faciliteren

Als doel stellen we circa 20 hectare zonnepanelen op grote daken en circa 60 hectare zonnepanelen in grote veldopstelling[32]. We hebben via een zorgvuldig proces zoekgebieden hiervoor aangewezen. Dat heeft invloed op het landschap. Wij delen de zorgen hierover, maar nemen ook verantwoordelijkheid voor onze energieopgave. Bij plannen voor energie-opwek houden we ook oog voor andere opgaven, zoals woningbouw, natuur en recreatie. We houden rekening met de inpassing in het landschap, milieueffecten en vragen initiatiefnemers om inwoners en ondernemers bij de plannen te betrekken.

We sluiten onze beschermde natuurgebieden uit voor de opwek van energie. Ook willen we voorkomen dat er in onze gemeente grote windturbines worden geplaatst. We maken ons daar hard voor in de regio en bij andere overheden. De reden is de nabijheid van beschermde natuur, nieuwe en bestaande woonwijken en waardevol weidevogelgebied. Daarnaast gelden er beperkingen vanuit Schiphol en zijn omgevingseffecten zoals geluidshinder, gezondheidsaspecten en verstoring van ecologische waarden onvoldoende onderzocht.

Kansen voor warmtesystemen

In onze gemeente liggen kansen voor de omschakeling naar duurzame warmte, door gebruik van ondiepe bodemwarmte, warmte uit oppervlaktewater en afvalwater. Het meest aansprekende voorbeeld is de aanleg van een warmtenet in Langeraar. In het Warmteprogramma focussen we op collectieve warmtesystemen in wijken, als alternatief voor aardgas.

Zon op bedrijfsdaken (Via Duurzaam Nieuwkoop).

We werken aan het verduurzamen van de glastuinbouwsector (Via Gemeente Nieuwkoop).

30. Regionale Energie Strategie
31. Duurzaamheidsprogramma
32. idem

2. Innovatief in duurzame energie

Bedrijven hebben een voortrekkersrol in de energietransitie en verduurzaming
In onze gemeente zijn veel ondernemers actief op het gebied van duurzaamheid en energie. We stimuleren bedrijven tot verduurzaming door goed samen te werken en kansrijke initiatieven verder te brengen. Wij willen ons profileren als onderdeel van een regio waar duurzame innovaties en proefprojecten onderzocht worden.

De agrarische sector heeft aandacht voor de opwek van duurzame energie
Zonnepanelen op bedrijfsdaken zijn een goede optie voor de opwek van duurzame energie. Daarnaast bieden we mogelijkheden voor kleine windmolens op het erf. Binnen de Greenport Aalsmeer wordt samengewerkt aan het verduurzamen van de glastuinbouwsector.

Inwoners en maatschappelijke organisaties[33] moeten meeprofiteren van de energietransitie
We stimuleren het verduurzamen van bestaande woningen en gebouwen door het mogelijk te maken om duurzame maatregelen te treffen. Zo kunnen we sneller bijdragen aan de energietransitie.

We stimuleren zonnepanelen op daken van woningen en het werk van energiecoöperaties. Daarnaast is ons uitgangspunt dat onze inwoners meeprofiteren van de opbrengst van grootschalige duurzame energieopwekking[34].

3. Zorgvuldig met elektriciteit omgaan

De ambities en doelstellingen voor woningbouw, mobiliteit en duurzaamheid staan onder druk vanwege de beperkingen van het elektriciteitsnet (de netinfrastructuur). Nieuwe aansluitingen zijn niet meer vanzelfsprekend. Dit is een landelijk fenomeen. De komende jaren ontstaan er wachtrijen voor groot -en kleinverbruikers. De toewijzing van capaciteit wordt afgewogen door de netbeheerder afgewogen op het maatschappelijk belang van een activiteit. Een (tijdelijke) aansluitstop is inmiddels geen theoretisch scenario maar een reële mogelijkheid.

Het elektriciteitsnet zo min mogelijk belasten
Bij ontwikkelingen, zoals woningbouwprojecten of bedrijven(terreinen) willen we op een bewuste manier met elektriciteit omgaan. We zetten in op 'netbewust bouwen' door beperken en beter benutten van energie. Bijvoorbeeld met goede isolatie, slimme energieopslag, warmte-koude-opslag, collectieve laagtemperatuur warmtenetten of bodemlussen. Dit moet onderdeel worden van het ontwerpproces en de bouwplanontwikkeling. Zo wordt het elektriciteitsnet zo min mogelijk belast.

> "AGRARIËRS HEBBEN VEEL BELANGSTELLING VOOR HET OPWEKKEN VAN DUURZAME ENERGIE OP HUN ERF OF IN DE GLASTUINBOUW."
>
> *LTO*

4. Duurzame mobiliteit stimuleren

Verminderen van de CO_2-uitstoot
In 2030 willen we de CO_2-uitstoot in onze gemeente met 55% verminderen ten opzichte van 1990[35]. Duurzame mobiliteit draagt hieraan bij. Er zijn steeds meer mogelijkheden voor duurzame mobiliteit en gezonder, veiliger en schoner vervoer. Regionaal zetten wij ons in voor beter en sneller openbaar vervoer, aanleg en versterken van regionale (snel)fietsroutes en stimuleren van deelauto's en elektrisch vervoer. We informeren inwoners en ondernemers over duurzame mobiliteit en helpen inwoners de keuze te maken voor schone en energiezuinige vervoersvormen. Bijvoorbeeld door het plaatsen van laadpalen[36].

Voorkomen dat infrastructuur in het landschap te zwaar wordt belast
We stimuleren dat inwoners en bezoekers zich op een duurzame manier, lopend of met de fiets, verplaatsen. Lange afstanden met de auto of het openbaar vervoer, korte afstanden met de fiets, te voet of met de boot.

33. Duurzaamheidsprogramma
34. Beleidskader zonne-energie (2024)
35. Duurzaamheidsprogramma
36. idem

Uitwerking van de visie

In het vorige hoofdstuk heb je de drie gemeentebrede ambities en verschillende speerpunten voor de toekomst van onze gemeente gelezen. We werken aan gelukkige mensen, sterke dorpen en een groene toekomst. Maar de omgevingsvisie krijgt pas écht betekenis op het niveau van dorpen, buurten en het landschap. In dit hoofdstuk volgt daarom een nadere uitwerking van de visie.

Ruimtelijke principes: slim omgaan met de ruimte

Niet alles kan overal. En de beschikbare ruimte is vaak beperkt. Bij het inrichten van onze leefomgeving moeten we daarom steeds keuzes maken: wat doen we wel en wat niet? En waar doen we wat? Hierbij gebruiken we een aantal inrichtingsprincipes. Deze principes komen uit de landelijke Nota Ruimte.

1. Meervoudig ruimtegebruik

Bij het inrichten van straten, buurten en landschap willen we de ruimte goed en efficiënt benutten:

Gelukkige mensen: ruimte voor verschillende levensfasen
Bijvoorbeeld met gebouwen waar je met een rolstoel of kinderwagen naar binnen kan.

Sterke dorpen: combineren functies op één plek Bijvoorbeeld een straat om te spelen, bewegen, je te verplaatsen en te ontmoeten.

Groene toekomst: slim inrichten boven en onder de grond
Bijvoorbeeld met zonnepanelen op het dak of waterberging onder de grond.

2. Aansluiten bij gebiedskenmerken

Bij het inrichten van straten, buurten en landschap besteden we aandacht aan het karakter van de plek:

Gelukkige mensen: aandacht voor geschiedenis en erfgoed
Zodat mensen zich verbonden voelen en trots zijn op hun leefomgeving.

Sterke dorpen: dorps karakter in een weidse omgeving
Zodat een ontwikkeling past bij het dorpse en weidse karakter van onze gemeente.

Groene toekomst: eigenschappen van water en bodem
We houden rekening met de eigenschappen van de ondergrond en het landschap.

3. Problemen niet afwentelen naar andere gebieden of generaties

Bij het inrichten van straten, buurten en landschap voorkomen we problemen op andere plekken of voor toekomstige generaties:

Gelukkige mensen: een gezonde en veilige inrichting
Zodat mensen niet snel ziek worden en hier gezond en veilig kunnen leven.

Sterke dorpen: door samen te werken
Waar ondernemers, inwoners en organisaties meewerken aan toekomstbestendige oplossingen en plannen.

Groene toekomst: van eigen bodem
Waar we aan lokale oplossingen werken (korte kringlopen, opwek van energie, streekproducten, hergebruik).

Omgevingsvisiekaart p. 35

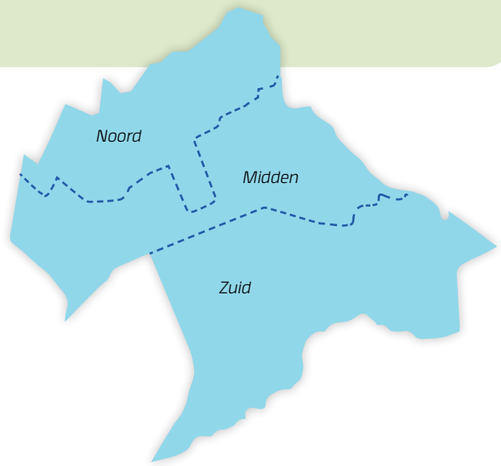
Op de volgende pagina vind je de omgevingsvisiekaart voor de hele gemeente. Je ziet hier hoe we de drie hoofdambities en verschillende thema's de komende decennia een plek willen geven in onze gemeente.

Panorama p. 36

Het panorama illustreert hoe de ruimtelijke principes in de verschillende gebieden kunnen worden toegepast. Zo werken we aan een samenhangende aanpak in elk type gebied.

Drie deelgebieden p. 38

Vanaf pagina 38 geven we aan wat de visie nu en in de toekomst betekent voor de dorpen en landschappen in onze gemeente. Deze uitwerking is ingedeeld in drie deelgebieden: het noorden, midden en zuiden van onze gemeente.

Omgevingsvisiekaart

In de legenda is zichtbaar welke onderdelen bijdragen aan de drie hoofdambities van de omgevingsvisie en waar deze thema's elkaar versterken.

Klik op de kaart hiernaast om per dorp een toelichting te lezen (verderop in dit hoofdstuk).

Legenda

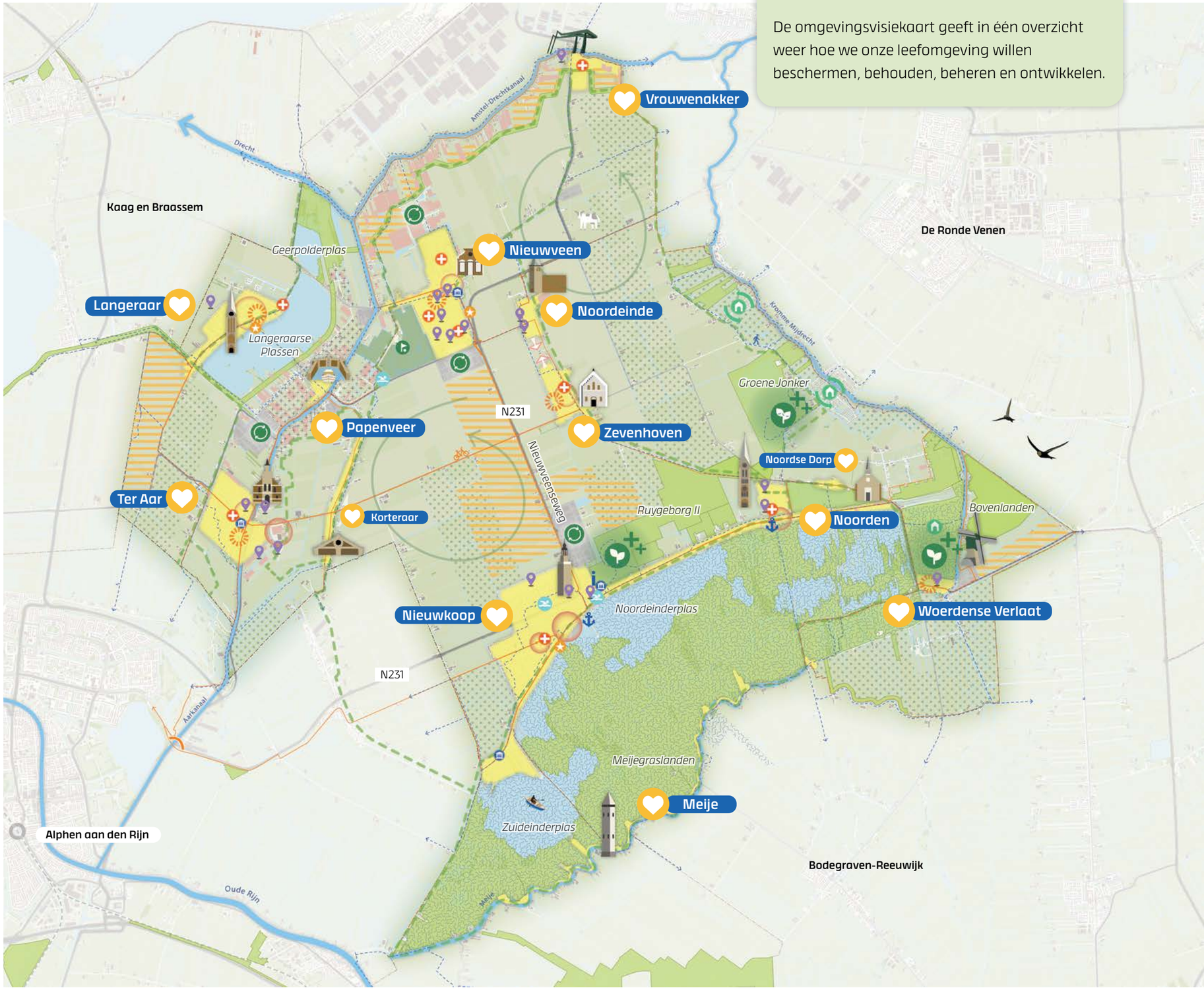
- Dorp
- Uniek karakter van het dorp behouden
- Woningbouwlocatie
- IKC
- Ontmoetingsplek
- Recreatiepark
- Transformatie recreatiepark
- Museum
- Winkelgebied
- Aanlegplaats boten
- Openheid behouden
- Glastuinbouw
- Maatwerkgebieden Glastuinbouw
- Landbouw
- Weidevogelgebied
- NNN gebied
- Natura 2000 gebied
- Natuur ontwikkelen
- Dijk
- Zoekgebied RES zon op veld
- Zwembad
- Golfbaan
- Zorgfunctie*
- Wandelroute
- Fietsroute
- Nieuwe fietsbrug
- Bedrijventerrein
- Toekomstbestendige bedrijvigheid
- Wenselijke groei tussen dorpen

Ambities

gelukkige mensen · sterke dorpen · groene toekomst

Omgevingsvisiekaart

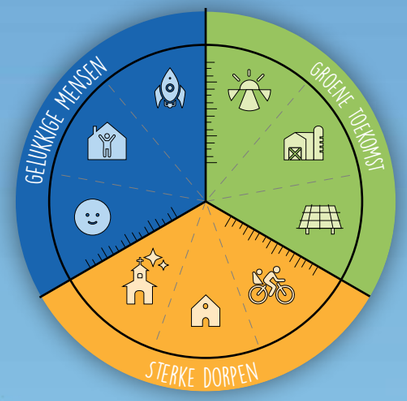
De omgevingsvisiekaart geeft in één overzicht weer hoe we onze leefomgeving willen beschermen, behouden, beheren en ontwikkelen.

Huisartsenpraktijk of zorginstelling

Panorama

Met het panorama laten we zien hoe we in de gemeente Nieuwkoop slim omgaan met de ruimte en hoe we onze ruimtelijke principes per type gebied kunnen toepassen. Het panorama geeft hier inspiratie en ideeën voor.

- **Niet afwentelen**
  Bijvoorbeeld via een duurzame benadering van voedsel, water en grondstoffen.

- **Meervoudig ruimtegebruik**
  Zoals met een combinatie van landbouw, natuurbeheer, recreatie en de opwek van energie

- **Aansluiten bij gebiedskenmerken**
  Denk aan de cultuurhistorie, de bodem en de inrichting van het landschap

- **Meervoudig ruimtegebruik**
  Waarin we rekening houden met natuur, recreatie, dier, plant en mens

- **Aansluiten bij gebiedskenmerken**
  Zoals cultuurhistorie en de inrichting van het landschap

- **Niet afwentelen**
  Denk aan een duurzame omgang met de bodem, het water en de natuur

- **Aansluiten bij gebiedskenmerken**
  Bijvoorbeeld door aan te sluiten op de dorpse bouwstijl of demografische opbouw

- **Meervoudig ruimtegebruik**
  Zoals straten waar je kunt spelen, bewegen, fietsen, rijden, ontmoeten en met onder de grond een warmtenet

- **Niet afwentelen**
  Denk aan groene straten met bomen en water en zorgzame buurten waar mensen naar elkaar omkijken

Sterk buitengebied

Waardevolle natuurgebieden

Toekomstbestendige woongebieden

ontwerp: Carnero

- **Aansluiten bij gebiedskenmerken**
  Bijvoorbeeld met toegankelijk erfgoed, voorzieningen en een sterke relatie met het landschap

- **Meervoudig ruimtegebruik**
  Zoals multifunctionele en duurzame accommodaties voor jong en oud en wonen boven winkels en voorzieningen

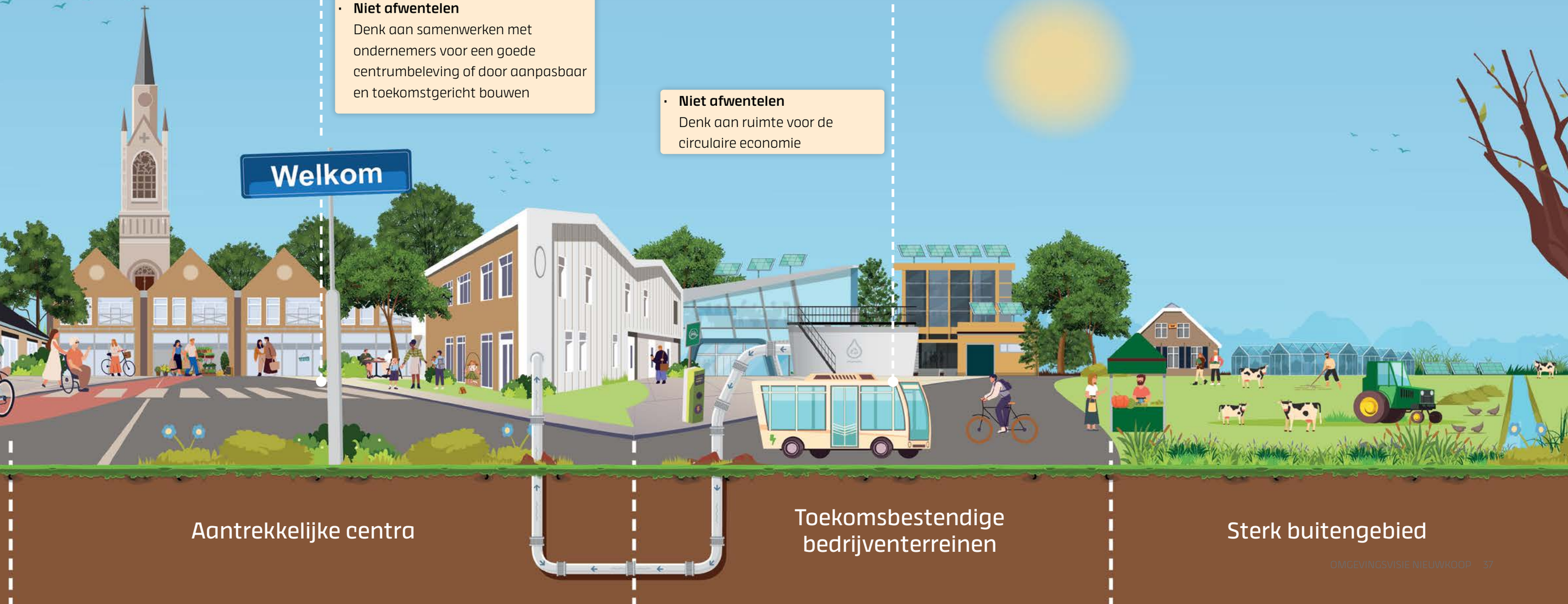

- **Niet afwentelen**
  Denk aan samenwerken met ondernemers voor een goede centrumbeleving of door aanpasbaar en toekomstgericht bouwen

- **Niet afwentelen**
  Denk aan ruimte voor de circulaire economie

- **Meervoudig ruimtegebruik**
  Zoals het gebruik van daken voor energie, water en groen

- **Aansluiten bij gebiedskenmerken**
  Bijvoorbeeld door verbindingen tussen lokale bedrijven en scholen, evenementen

Aantrekkelijke centra

Toekomsbestendige bedrijventerreinen

Sterk buitengebied

Het noorden van onze gemeente

In het noordelijke deel van onze gemeente bevinden zich de kernen Langeraar, Papenveer, Nieuwveen en Vrouwenakker. In dit gebied is glastuinbouw een belangrijke functie, die ook in de toekomst het gebied beïnvloedt. Vanwege de ligging is dit een dynamisch gebied waar veel gebeurt en mogelijk is. Door een betere clustering én transformatie van glastuinbouw ontstaat hier een kans om de kwaliteit van de leefomgeving te versterken.

Daar wordt al hard aan gewerkt: natuur, woningbouw en kleinschalige recreatie krijgen in dit gebied meer ruimte. Ook moet er genoeg aandacht blijven voor voorzieningen en ontmoeting. Het noorden van de gemeente blijft zo dynamisch, levendig, aantrekkelijk en in balans!

Langeraarse Plassen (Via Duurzaam Nieuwkoop).

Typering van het gebied nu

Glastuinbouw
Glastuinbouw is goed zichtbaar in dit gebied: onderdeel van de Greenport Aalsmeer, het grootste sierteelthandelscentrum ter wereld. Deze glastuinbouw bestaat uit verschillende, verspreid liggende clusters, elk met een eigen karakter en toekomstperspectief. De grootste clusters zijn Bovenland (Nieuwveens Jaagpad tot Ruigekade, grenzend aan de Amstel) en het concentratiegebied Nieuw Amstel (bij Nieuwveen).

Langeraarse Plassen en Geerpolder
De Langeraarse Plassen zijn een gebied met laagveenplassen, tussen de dorpen Langeraar en Papenveer en ten westen van Nieuwveen. Er zijn drie plassen (twee recreatieplassen en één natuurplas), die worden gescheiden door oude veenkades. De Zuidplas (ca 65 ha) en een deel van de Noordplas (ca 65 ha, ook Oostplas genoemd) grenzen direct aan het dorp Langeraar en aan de glastuinbouw langs de Paradijsweg bij Papenveer. Deze plassen worden gebruikt voor watersport. Op de Noordplas wordt gewindsurft en op de Zuidplas is een zeilvereniging actief. De Geerpolderplas of Geerplas (ca 35 ha, eigendom Staatsbosbeheer) ligt in een open, agrarisch gebied met (naar het oosten) een venig graslandengebied met weidevogels.

Langeraar en Papenveer
Inwoners van Langeraar en Papenveer waarderen het groene en kindvriendelijke karakter van de dorpen, met een prachtige ligging aan de Langeraarse plassen. Langeraar en Papenveer zijn dorpen waar naar eigen zeggen mensen echt betrokken zijn en aansluiting vinden door het verenigingsleven.

Langeraar is een typisch lintdorp. Hier vind je de kerk en winkelcentrum De Strooplikker. Het beeld van de strooplikker, een turfsteker, is het middelpunt van Langeraar. Door het wegsteken van turf zijn de Langeraarse plassen ontstaan. Het kleinschalige Papenveer staat bekend om de tuinbouw, de brug en de sluis. Als je vraagt naar de meest geliefde plekken in Langeraar en Papenveer, ontkom je eigenlijk niet aan de surfsteiger en het Kerkpad.

In Langeraar en Papenveer rijdt dankzij vrijwilligers een busje van Qbuzz en is er de Buurt Oproep Bus (BOB). Voor scholieren is het openbaar vervoer beperkt, onder andere door de vertrektijden.

Nieuwveen
Nieuwveen is een voormalig veendorp. Een dorp met een rijk historisch verleden dat nog steeds zichtbaar is in veel gebouwen. Het geeft het dorp karakter. Het centrum is dan ook aangewezen als beschermd dorpsgezicht. Daarnaast is Nieuwveen heerlijk rustig en landelijk. Je kunt hier lekker ontspannen in het groen en genieten van het landschap rondom het dorp. Voor de dagelijkse boodschappen kun je terecht in de dorpskern. Met de locatie Weteringplein is een nieuw sociaal woningbouwproject gerealiseerd. Ook kent Nieuwveen bijzondere plekken zoals Landgoed Ursula (een grootschalige zorginstelling met kinderboerderij en camping), Golf & Countryclub Liemeer en zwembad Aarweide. Men kent elkaar in Nieuwveen. Daardoor zetten veel mensen zich in als vrijwilliger of zijn lid van een vereniging.

Vrouwenakker
Vrouwenakker is een klein buurtschap in onze gemeente. Het heeft een bijzondere ligging aan de Amstel. Dit zorgt voor een mooi uitzicht waar mensen ook van genieten tijdens het varen, zwemmen, schaatsen of fietsen. In Vrouwenakker zijn saamhorigheid en ontmoeting erg belangrijk. Je vindt er ook ondernemers in de glastuinbouwsector. In Vrouwenakker wordt gebouwd aan een gevarieerd woningaanbod, dat de komende jaren wordt afgerond. Vanwege de kleine omvang van het buurtschap zijn er vrijwel geen voorzieningen aanwezig. Inwoners zijn qua voorzieningen, winkels, scholen en verenigingen vooral gericht op De Kwakel in buurgemeente Uithoorn. Het drukke autoverkeer (provinciale weg) blijft een punt van aandacht.

Het gebied in de toekomst

Rondom Langeraar en Papenveer
In en om Langeraar en Papenveer komt een aantal ontwikkelingen samen die elkaar kunnen versterken. Inwoners, ondernemers, waterschap en natuurorganisatie werken met de gemeente aan een levendig en vitaal gebied, waarbij de prachtige ligging aan de plassen véél beter wordt beleefd en benut. Dorpsraad Rondom De Plassen heeft in 2026 een dorpsvisie gemaakt (Dorpsplan Langeraar en Papenveer).

Met woningbouw willen we de voorzieningen in het dorp vitaal houden. In Langeraar wordt daarom gewerkt aan (de afronding van) een aantal woningbouwprojecten, zoals
1 **Landgoed Langeraar.** Het landgoed is toegankelijk en biedt recreatiemogelijkheden. Er wordt ingespeeld op het provinciale beleidsprincipe ‘straatje erbij’ om meer woningbouw te realiseren. We onderzoeken ook woningbouw en voorzieningen voor
2 **Langeraar-Westzijde**. Bijvoorbeeld kleinere woningen voor starters of senioren. Wij zetten nadrukkelijk in op een nieuwe (eerlijke) kans voor Langeraar-West. Zodat deze locatie de provinciale 3 ha-status terugkrijgt en een belangrijke bijdrage kan leveren aan de gemeentelijke woningbouwopgave en de vitaliteit van het dorp.

De gezamenlijke eigenaren van de nieuwe woningen aan
3 de zuidoostkant van de **Langeraarse Plassen** werken aan een omgeving waarin wonen, natuur en recreatie worden gecombineerd met meer doorzichten naar de plassen. De transformatie van glastuinbouw biedt ook voor Papenveer kansen op het gebied van recreatie en woningen.

Op initiatief van inwoners is in de Langeraarse Plassen het
4 **Papeneiland** gerealiseerd met een uitkijktoren, trimtoestellen, een strandje en aanmeerplek voor de scouting. We streven naar het versterken van recreatieve mogelijkheden van de plassen en verwelkomen initiatieven die hieraan bijdragen. Het waterschap werkt aan een betere waterkwaliteit in de plassen. In combinatie met natuurontwikkeling en wandelmogelijkheden rondom de Geerpolderplas is hier voor inwoners en recreanten steeds meer te beleven.

De genoemde ontwikkelingen bieden mogelijkheden voor
5 het **centrum van Langeraar**. Dat heeft nu een onzeker toekomstperspectief. De supermarkt heeft bijvoorbeeld haar deuren moeten sluiten. Uitbreiding van het aantal winkels is niet aan de orde. Wel liggen er kansen voor kleinschalige winkels of daghoreca. De kleine markt is belangrijk voor de leefbaarheid. Rondom De Strooplikker moet de ruimtelijke structuur en de beleving worden verbeterd. De winkels liggen enigszins verscholen, net als de plassen en het historische Kerkpad. Die zijn niet zichtbaar vanaf het centrum. We verwelkomen initiatieven om dit te verbeteren.

In Langeraar is onlangs een **IKC (Integraal Kind Centrum)**
6 gebouwd. Deze staat op de locatie van de voormalige school, om zo ook het centrum te versterken. Ook voldoende ruimte voor het verenigingsleven en een dorpshuisfunctie blijven voor Langeraar belangrijk. Gemeente, verenigingen, kerk en dorpsraad zijn in gesprek over een toekomstbestendige invulling van dorpshuis Parola. Verder ziet het dorp een toekomst voor zich waarin polders vrij blijven van windturbines. Hier maken we ons als gemeente hard voor.

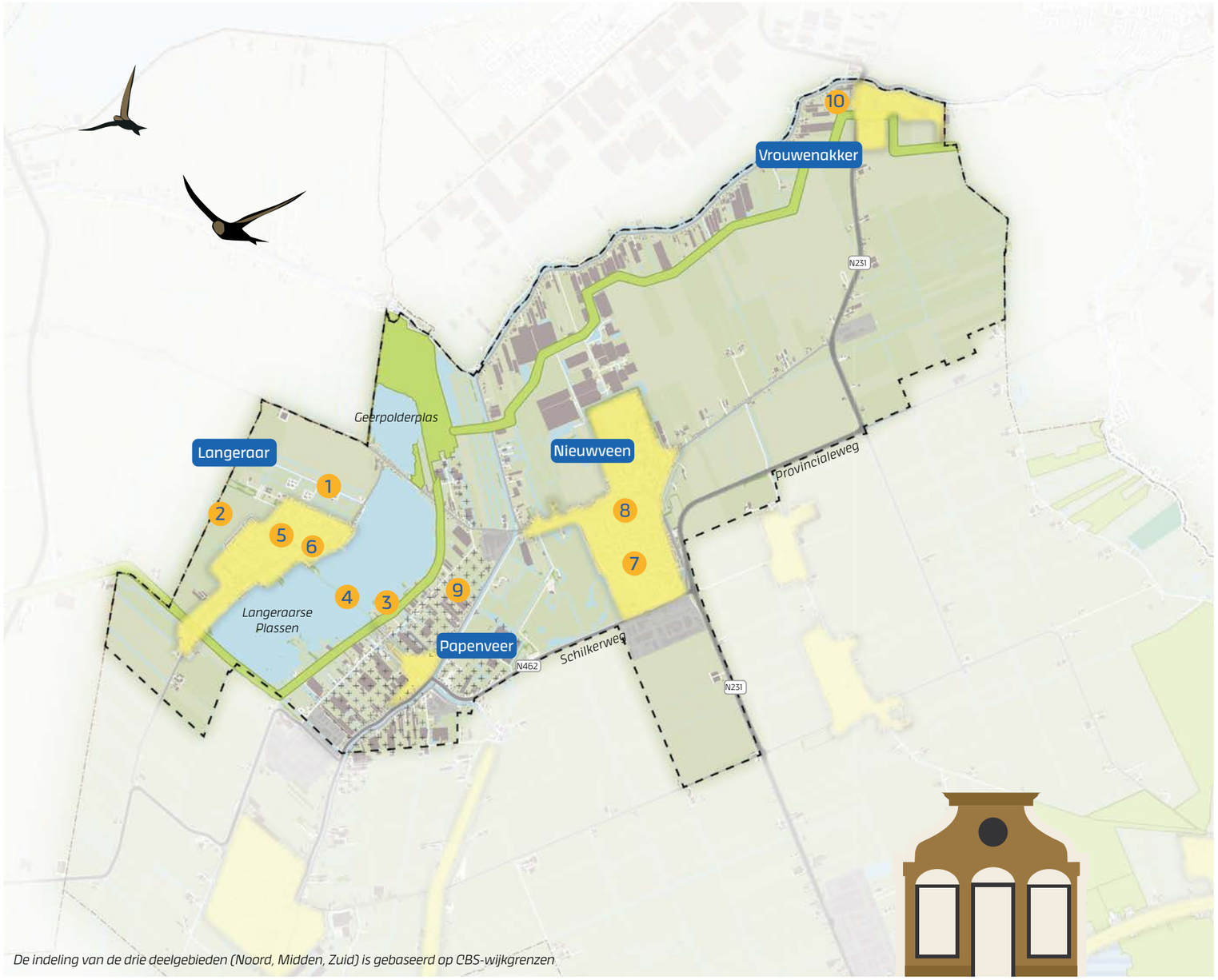
Mobiliteit en openbaar vervoer zijn belangrijke aandachtspunten in deze dorpen. Met de toevoeging van nieuwe woningen is de Langeraarseweg in de toekomst mogelijk niet geschikt om nog eens honderden auto’s te verwerken in de spits.

Rondom Nieuwveen en Vrouwenakker
In Nieuwveen hebben de inwoners veel ideeën voor een toekomstbestendig dorp mét historisch karakter. Saamhorigheid en voorzieningen zijn voor hen van belang, net als het leefbaar houden van het dorp. Ontmoeting tussen jong en oud is voor inwoners belangrijk. We zetten in op een combinatie van ontwikkelingen.

Aan de rand van Nieuwveen zijn de laatste jaren verschillende woningbouwprojecten gerealiseerd, zoals **De Verwondering**
7 **en Teylerspark II**. We verkennen de mogelijkheid voor maatschappelijke organisaties en woningen in het plangebied van De Kleine Verwondering.

Impressie Tylerspark II (Via van Ekeren Kuipen).

De indeling van de drie deelgebieden (Noord, Midden, Zuid) is gebaseerd op CBS-wijkgrenzen

Legenda

- Dorp
- Maatwerkgebied
- Natuurnetwerk Nederland gebied

Projecten

1. Landgoed Langeraar
2. Langeraar Westzijde
3. Paradijsweg westzijde
4. Papeneiland
5. Centrum van Langeraar
6. IKC De Poel
7. Teylerspark (De Verwondering, Teylersplein)
8. IKC Het Veen
9. Maatwerkgebieden
10. Hart van Vrouwenakker

Het toekomstperspectief voor het centrum van Nieuwveen is door de woningbouwontwikkelingen goed. De focus ligt op dagelijkse boodschappen. De supermarkt in het centrum is in 2025 uitgebreid. Uitbreiding van het áántal winkels lijkt niet aan de orde. Het is belangrijk dat het centrum levend blijft.

8 In Nieuwveen wordt ook een **IKC (Integraal Kind Centrum)** ontwikkeld: IKC Het Veen. In het IKC krijgen basisschool De Veenvogel, Stichting Kinderopvang Liemeer, een sportzaal en een multifunctionele ruimte een plek. Zo worden verschillende voorzieningen in het dorp versterkt. Op de vrijkomende schoollocatie(s) ontstaat dan ruimte voor nieuwe woningen of maatschappelijke voorzieningen. Het toevoegen van zorgvoorzieningen is belangrijk voor de leefbaarheid van het dorp. Het gebied rondom de golfclub en het zwembad is gericht op recreatie en vrije tijd.

9 Voor de **maatwerkgebieden** van de glastuinbouw is een visie ontwikkeld. We gaan uit van een geclusterde aanpak, blijvend perspectief voor duurzame glastuinbouw en ruimte voor andere initiatieven met meerwaarde.

10 In **Vrouwenakker** bouwen we aan een nieuwe woonwijk voor verschillende doelgroepen. Woningbouw maakt het mogelijk dat ouderen of jongeren in Vrouwenakker blijven wonen en draagt bij aan het behoud van de sociale cohesie.

'De mensen maken het dorp', het is belangrijk dat er een sterke sociale cohesie in het dorp is. Hiervoor moet draagvlak worden opgebouwd en zijn mensen en middelen belangrijk.

Het midden van onze gemeente

Zevenhovenseweg (Via Gemeente Nieuwkoop).

Kenmerkend voor het middengebied van onze gemeente is het Hollandse landschap en het agrarische karakter. Diepe polders en droogmakerijen met verkaveling haaks op de wegen bepalen het beeld. In dit gebied bevinden zich de kernen Ter Aar, Korteraar, Noordeinde en Zevenhoven. In het oosten vind je de rivier 'De Kromme Mijdrecht' en in het westen het brede Aarkanaal. Het middengebied blijft in de toekomst een belangrijk landbouwgebied - het leent zich er ook goed voor met de grote en uitgestrekte percelen. In de dorpen zijn de centra, voorzieningen en ontmoetingsplekken een belangrijk aandachtspunt, net als blijvende aandacht voor woningbouw.

Een toekomstbestendig agrarisch landschap met aantrekkelijke dorpen en een weids uitzicht: daar werken we aan!

Typering van het gebied nu

Ter Aar en Korteraar

Ter Aar (of Aardam) is van oorsprong een agrarische kern. Het dorp heeft nu bijna 10.000 inwoners en alle benodigde winkels en voorzieningen bij de hand, waaronder IKC de Vaart. Helaas heeft het centrum nu maar weinig uitstraling en sfeer volgens de inwoners. De ligging aan het Aarkanaal en de Ringdijk zijn kenmerkend voor Ter Aar, maar dit wordt zeker in het centrum niet beleefd. Inwoners noemen het Argonnepark als een fijne plek in het dorp. Vanuit economisch oogpunt zijn het bedrijventerrein Bovenland, de winkels in het centrum en de Intratuinlocatie belangrijk.

Ten zuidwesten van Ter Aar vind je het kleine lintdorp Korteraar met de mooie Hogedijk (een pelgrimsroute!). Hier wordt het uitzicht over de polders zeer gewaardeerd. Kenmerkend voor Korteraar is de Korteraarseweg en het gemaal. Zowel Korteraar als Ter Aar zijn gemoedelijke dorpen waar inwoners zich verbonden voelen met elkaar en hun omgeving. In beide dorpen loop je zo de polder in. Dat geeft een enorm gevoel van vrijheid.

Zevenhoven en Noordeinde

Zevenhoven en Noordeinde zijn leuke dorpen waar men geniet van het goede leven. Er is rust. Er is ruimte. Het is er kindvriendelijk. "Klein maar fijn!". De landelijke vergezichten en het uitzicht over de weilanden zijn belangrijk voor de inwoners van Zevenhoven en Noordeinde. Zij zijn betrokken bij hun dorp en nemen initiatief. Zo is er een actief verenigingsleven en hebben veel inwoners goed contact met hun buren. In Noordeinde vind je achter de Johannes Geboortekerk een stiltetuin met een Lourdesgrot. Verder zijn hier weinig voorzieningen. In Zevenhoven is een buurtwinkel en IKC 7Hoven waar opvang en onderwijs wordt geboden voor kinderen.

Polders en droogmakerijen

Het buitengebied rond Nieuwveen en Zevenhoven kenmerkt zich door het grootschalig en open droogmakerij-landschap, met lintbebouwing langs de hoger gelegen 'ontginningsassen', verspreide boerderijen in de polder, bomenrijen langs de wegen en beplanting in lijnen op de erfgrenzen. Deze polders worden gebruikt voor grondgebonden landbouw.

Groene Jonker

De Groene Jonker is een betrekkelijk nieuw natuurgebied met veel water, rietkragen en natte gras- en moeraslanden. Leefgebied van veel bijzondere weide- en moerasvogels en met goede wandelmogelijkheden. De Groene Jonker is omstreeks 2008 afgerond en verbindt de Nieuwkoopse Plassen (als 'stepping stone') met de Vinkeveense Plassen. Planten en dieren hebben hierdoor meer ruimte om te overleven. De Groene Jonker zorgt ook voor waterberging. De waterstanden wisselen per seizoen; hoog (nat) in de winter en laag (droog) in de zomer. Dit is goed voor de vogels, maar ook voor het inspelen op het veranderende klimaat. De Groene Jonker is de afgelopen jaren een geliefd gebied geworden bij inwoners, recreanten en natuurliefhebbers.

Kromme Mijdrecht

De Kromme Mijdrecht is een meanderend riviertje dat loopt van Woerdense Verlaat naar de Amstel. Het heeft een lengte van iets meer dan tien kilometer en wordt gebruikt om te varen, langs te fietsen of wandelen.

De Kromme Mijdrecht helpt de polders ernaast om water af te voeren. Maar door het inklinken van die polders ligt de rivier nu ruim 1,5 meter hoger. Daarom zijn er twee gemalen: Zevenhoven en Noordse Buurt. Deze pompen het water uit de polders naar de rivier.

Het gebied in de toekomst

Rondom Ter Aar

In Ter Aar vernieuwt het dorpscentrum, komen er nieuwe ontmoetingsplekken en werken we samen aan meer groen, meer beleving en goede woningen. Ook verkeer blijft een belangrijk aandachtspunt. We willen de leefbaarheid in het dorp versterken; zowel in sociaal als in ruimtelijk opzicht.

1 Gemeente, ontwikkelaar en ondernemers werken in overleg met inwoners aan het **'Dorpshart Ter Aar'** om de vitaliteit en identiteit van het centrum te versterken. De uitdaging ligt in het compact maken van het centrum, versterken van de verblijfskwaliteit (met meer groen en water) en verbeteren van de routing voor winkelend publiek, (fiets)veiligheid en parkeren. Het centrumplan geeft ook ruimte voor horeca en woningbouw, onder andere op de Vlinderlocatie. Hier bouwen we verschillende type appartementen met verschillende prijsklassen. Op de Vlinderlocatie ontstaat zo een nieuwe entree van het centrum.

We onderzoeken de realisatie van 'het rondje Ter Aar', de door het dorp gewenste groene verbinding tussen het IKC en het Argonnepark.

2 Op de locaties die zijn vrijgekomen door de realisatie van IKC De Vaart, is **ruimte ontstaan voor woningbouw**. Op deze locatie is woon-zorg locatie Futurahuis geopend en zijn meerdere huur- en koopwoningen gerealiseerd. Daarnaast ontwikkelen we samen met
3 ontwikkelaars op de locatie **Ter Aar-Noordoost èn Zuidoost** twee nieuwe woonwijken bestaande uit ongeveer 300 en 500 woningen met de daarbij behorende voorzieningen.

Daarnaast bekijken we de mogelijkheid voor het revitaliseren van bedrijventerrein Bovenland. Tot slot willen we in Ter Aar de Kerkweg ontlasten en verkeersveiligheid verbeteren.

Rondom Zevenhoven en Noordeinde

Meer levendigheid en ontmoeting is voor de inwoners van Zevenhoven en Noordeinde van belang. Zo blijven deze dorpen aantrekkelijk -in combinatie met de rust en ruimte die je hier ervaart.

4 Door de afronding van IKC 7hoven is op de voormalige schoollocatie in **Noordeinde (Tochtpad)** ruimte vrijgekomen voor betaalbare woningen voor starters, jongeren en ouderen. Deze woningen worden de komende tijd gerealiseerd.

5 Het **centrum van Zevenhoven** heeft een lokale boodschappenfunctie. Inwoners en de dorpsraad werken goed samen om de leefbaarheid in het dorp te behouden en versterken. Bijvoorbeeld met het initiatief voor de Dorpssupermarkt Zevenhoven (door de coöperatie Dorpsbelang Zevenhoven): een winkel en huiskamer voor het dorp. We willen het centrum graag levendig houden vanwege de ontmoetingsfunctie. Wanneer er in het centrum leegstand is, kan transformatie een optie zijn. Er zijn veranderingen doorgevoerd om de uitstraling van het plein te verbeteren.

Veel inwoners zien graag dat Zevenhoven en Noordeinde 'naar elkaar toe groeien'. Door woningen te bouwen tussen de twee dorpen, worden beide dorpen versterkt en ontstaat meer draagkracht voor de aanwezige voorzieningen. Dat is belangrijk om deze voor de toekomst te behouden. Ook ligt hier een kans om zaken aan de dorpen toe te voegen die nu worden gemist: groen, een park, wandelpad, speel- of ontmoetingsplekken. Dit is een ambitie voor de toekomst, want vanwege de aanvliegroutes van Schiphol en bestuurlijke afspraken is dit nu nog niet mogelijk.

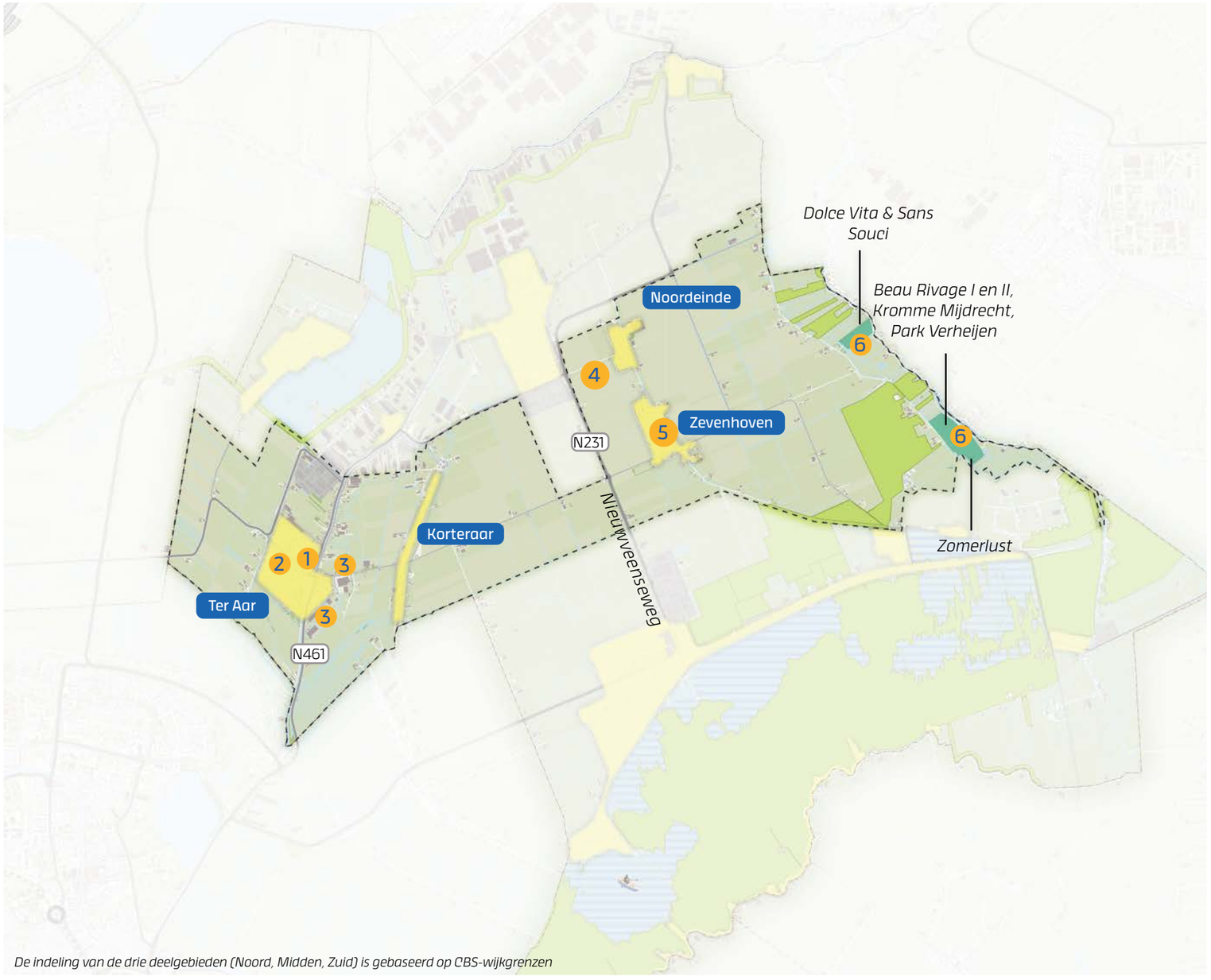
Buitengebied

Agrariërs blijven medebeheerder van het zich ontwikkelende landschap en spelen een belangrijke rol richting een duurzame toekomst. Met omgevingsbewust ondernemen kunnen zij de afstand die wordt ervaren ten opzichte van de maatschappij verkleinen. De hele voedselketen (producent, groothandel, winkels én consument) heeft een verantwoordelijkheid voor de verduurzaming en een eerlijke prijs voor agrarische producten. Agrariërs nemen hun (mede)verantwoordelijkheid als het gaat om landbouwverkeer, milieueffecten, natuur en biodiversiteit, energie en duurzaamheid en het tegengaan van verrommeling.

6 De voormalige **'zomerparken'** zijn nooit onderdeel geweest van het vrije verblijfsrecreatieve aanbod binnen de gemeente. Zij bestaan deels uit tweede woningen en in veel gevallen is (inmiddels) sprake van permanente bewoning die langdurig gedoogd is geweest. We willen de permanente bewoning voor een aantal aangewezen zomerparken formaliseren, en daarmee een einde maken aan de onzekere situatie voor veel eigenaren/gebruikers.

Natuurgebied Groene Jonker

De indeling van de drie deelgebieden (Noord, Midden, Zuid) is gebaseerd op CBS-wijkgrenzen

Legenda

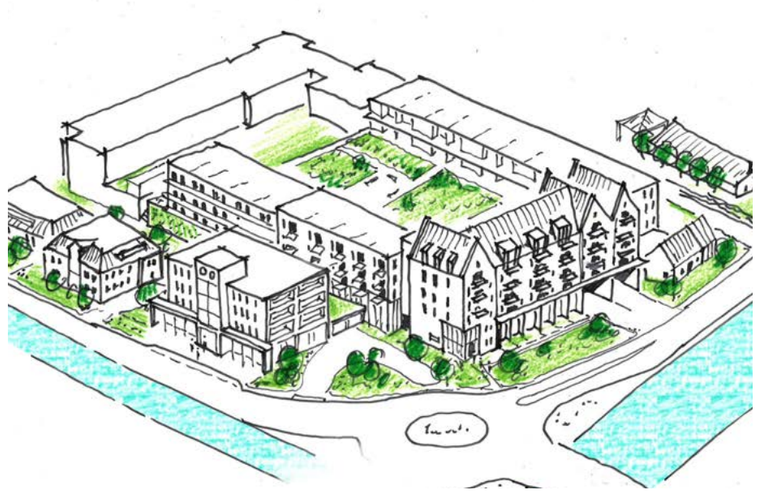
- Dorp
- Natuurnetwerk Nederland gebied
- Vakantieparken

Projecten

1. Dorpshart Ter Aar
2. Ter Aar Vernieuwd Verbonden (oude schoollocatie)
3. Ter Aar Noordoost en Zuidoost
4. Tochtpad - Noordeinde nr 5
5. Centrum Zevenhoven
6. Zomerparken

Zomerpark Zomerlust

Impressieschets Vlinderlocatie uit het Masterplan Dorpshart Ter Aar

Het zuiden van onze gemeente

In het zuiden van onze gemeente zijn cultuurhistorie en natuur de blikvangers. Centraal ligt de prachtige op Europees niveau beschermde natuur van de Nieuwkoopse Plassen, daaromheen vind je diverse (nieuwe) natuurgebieden en de karakteristieke bebouwingslinten van Nieuwkoop, Noorden, Woerdense Verlaat en De Meije. In deze natuurlijke omgeving wordt echter ook gewoon gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Het is een levend gebied waar verschillende thema's en belangen samenkomen. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen alle partijen: om zowel de natuur als het wonen, samenleven, recreëren en werken in stand te houden en te verbeteren. Juist door de natuur in dit gebied te versterken, blijven er ook andere ontwikkelingen mogelijk. Daar werken we aan!

Lusthof de Haeck (Via Ontdek Nieuwkoop).

Typering van het gebied nu

Nieuwkoop
Nieuwkoop is een dorp met ruim 9000 inwoners. Het ligt prachtig aan de Nieuwkoopse Plassen. Water, natuur, ruimte en rust zijn belangrijke waarden. Daarnaast is de geschiedenis van ambacht (smederijen) en kunst (Haagse School) belangrijk. Het is een historisch dorp met monumenten en een oud bebouwingslint. Tegelijkertijd vind je er ook nieuwbouw. Het dorpse karakter van Nieuwkoop is daarbij niet verloren gegaan. Het gezellige dorpshart bevindt zich rondom het Reghthuysplein met de monumentale toren en het haventje.
In het dorp is een goed aanbod van voorzieningen en recreatie.
Het Meijepark is recreatief van grote waarde en maakt de plassen toegankelijker. Verenigingen, scholen en kerken zijn belangrijke ontmoetingsplekken. En technische metaalbedrijven, voortgekomen uit de historische smederijen, spelen een belangrijke rol in de lokale economie.

Noorden en Noordse Dorp
Noorden is een dorp met een prachtige ligging aan de plassen en natuur. Het is landelijk, ruimtelijk én groen! Toch voelt het ook alsof Noorden "knelt". Een doorgaande (sluip)route naar Utrecht loopt midden door het lintdorp en dat geeft mensen een corridor-gevoel: het is een lange drukke weg waar auto's hard rijden. Noorden is een dorp met een gemoedelijk karakter. Dat is onder andere terug te zien bij de (historische) kroegen en het oude kerklaantje. Naast Noorden ligt het Noordse Dorp. Een rustige gemeenschap met een kleinschalig tuinbouw-verleden. "Er is niet zoveel te doen in Noordse Dorp" geven de inwoners aan. De provincie herontwikkelt wel een voormalig agrarisch erf met passende woningbouw.

In de nabijgelegen Noordse Buurt is de glastuinbouw ook verdwenen en wordt omgevormd tot een natuur- en recreatief uitloopgebied.

Nieuwkoopse plassen en De Haeck
De Nieuwkoopse Plassen bestaan dankzij turfwinning. In stroken of 'slagen' werd het veen hier eeuwen geleden afgegraven. Het veen werd te drogen gelegd op legakkers. Deze langgerekte stroken, haaks op bebouwingslinten, dijken en wegen, kenmerken nu het landschap. De plassen ontstonden doordat water, opgezweept door harde wind, als een 'hongerige wolf' de oevers en legakkers wegvrat. Verlanding en stadia van het natuurlijke herstel van het veen hebben in dit gebied zeer bijzondere natuur opgeleverd. Maar de huidige water- en natuurbeheerders staan voor een lastige uitdaging. De plassen liggen veel hoger dan hun omgeving. Ze lopen hierdoor in feite leeg (wegzijging) naar de omringende droogmakerijen. Vasthouden van het gebiedseigen water en tegendruk bieden door peilverhoging en bufferzones in de randgebieden zijn maatregelen hiertegen.

De Nieuwkoopse Plassen zijn samen met Lusthof De Haeck onderdeel van het Europese natuurnetwerk Natura2000. Er is een grote soortenrijkdom in het gebied (biodiversiteit). Rondom het Nieuwkoopse plassengebied zijn de laatste jaren nieuwe natuurgebieden ontwikkeld in het kader van het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Naast de Groene Jonker is Ruygeborg (I en II) één van die nieuwe natuurgebieden.

Woerdense Verlaat en De Meije
Woerdense Verlaat is een oud dorp met zo'n 800 inwoners. Het is ontstaan rondom de schutsluis, oftewel het Woerdense Verlaat. Woerdense Verlaat wordt gekenmerkt door de molen en de wandel-, fiets- en vaarroutes. Het is een dorp waar mensen genieten van stilte, natuur en water. Verder voelen inwoners zich in Woerdense Verlaat veilig. Het is een open gemeenschap met vriendelijke mensen.
Vlakbij Woerdense Verlaat vind je De Meije. Een langgerekt lintdorp langs het gelijknamige, kronkelende riviertje. Het dorp is verdeeld over drie gemeenten in twee provincies. Opvallend is de hoge witte watertoren die de naam Pietje Potlood draagt, een rijksmonument. De Meije is één van de 'kroonjuwelen' van de provincie Zuid-Holland. Dit zijn landschappelijke erfgoed-ensembles met grote cultuurhistorische waarde. Ook telt De Meije verschillende vormen van kleinschalige recreatie.

De Meijegraslanden en Polder Westveen
Tussen de Nieuwkoopse Plassen en het veenriviertje de Meije liggen de Meijegraslanden, waar agrarische weidegronden en natuur elkaar afwisselen. Deze liggen binnen de Natura2000-begrenzing.
De provincie Zuid-Holland werkt in gebiedsprocessen met alle gebiedspartners, waaronder de gemeente Nieuwkoop en andere overheden, maar ook vertegenwoordiging van 'boeren en buitenlui' in het gebied, aan een toekomstbestendige invulling en inrichting. Hier is sprake van lastige belangenafwegingen en soms hoog oplopende discussies, maar altijd vanuit een grote betrokkenheid bij het gebied.

Hetzelfde geldt voor polder Westveen. Natura2000, en daarmee ook onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Zo is Westveen een van de schakels tussen de Nieuwkoopse Plassen en de Vinkeveense Plassen. Dit geeft planten en dieren de ruimte om zich te verplaatsen en verspreiden.

Het gebied in de toekomst

Rondom Nieuwkoop
Nieuwkoop: in de toekomst een aantrekkelijk dorp waar jong en oud zich thuis blijven voelen. Een dorp waar de plassen, historie en stilte echt ervaren kunnen worden, maar waar ook veel te beleven is. Zowel voor inwoners als voor bezoekers.

In het dorp spelen verschillende woningbouwontwikkelingen.
1 Zo wordt de duurzame **wijk Buytewech-Noord** gebouwd: naast het bouwen en beschikbaar houden van de júiste woningen voor verschillende doelgroepen, wordt in deze wijk veel aandacht besteed aan gezondheid, biodiversiteit, mobiliteit, energie, bodemdaling en klimaatverandering.

2 Aan de **Lindelaan** is, na de verhuizing, het oude gebouw van het Ashramcollege leeggekomen. De locatie is herontwikkeld tot woningbouw met sociale en middenhuur, goedkope en duurdere
3 koop. En op de **koetshuislocatie** vindt woningbouwontwikkeling met 100% sociale huur plaats voor jongeren en senioren.

4 Verschillende partijen werken aan de **Centrumvisie Nieuwkoop**. Hierbij blijft het Kennedyplein functioneren voor de dagelijkse boodschappen. Het Reghthuysplein is versterkt als toeristisch centrum, met een mix van retail en horeca. Met kleinschalige evenementen en galeries wordt Nieuwkoop nog meer als een echt kunstdorp op de kaart gezet. Hier kunnen ook evenementen plaatsvinden rondom de thema's natuur, kunst en ambacht. De centrummanager moet zorgen voor een blijvend levend en gevarieerd centrum van Nieuwkoop. Deze persoon brengt het gezamenlijke belang van de winkels en voorzieningen voor het voetlicht.

In Nieuwkoop realiseren we de komende jaren een modern,
5 duurzaam en **toekomstbestendig zwembad** voor alle inwoners van de gemeente. De huidige locatie van zwembad De Wel komt op termijn beschikbaar voor woningbouw.

Rondom de Nieuwkoopse plassen wordt het recreatieve aanbod versterkt - in goede balans met de natuur. Een 'toeristische kilometer' verbindt het Reghthuysplein met de jachthaven, het Museumplein Zevensprong en de daarnaast gelegen natuurgebieden. Zo ontstaat een aantrekkelijk gebied met natuur, horeca en (water)recreatie: vanaf Ruygeborg via het centrum naar het Meijepad.

Tussen Nieuwkoop en Noorden wordt het bestaande
6 Ruygeborg verder naar het oosten uitgebreid met **Ruygeborg II.** Het natuurgebied als geheel vormt een verbinding tussen de Nieuwkoopse Plassen en de Groene Jonker en dient als een waterbuffer voor het plassengebied. In het gebied komen ook wandelpaden en uitkijkpunten. Het gebied is straks zowel vanuit Nieuwkoop als Noorden toegankelijk.

Impressie woningen in wijk Buytewech-Noord.

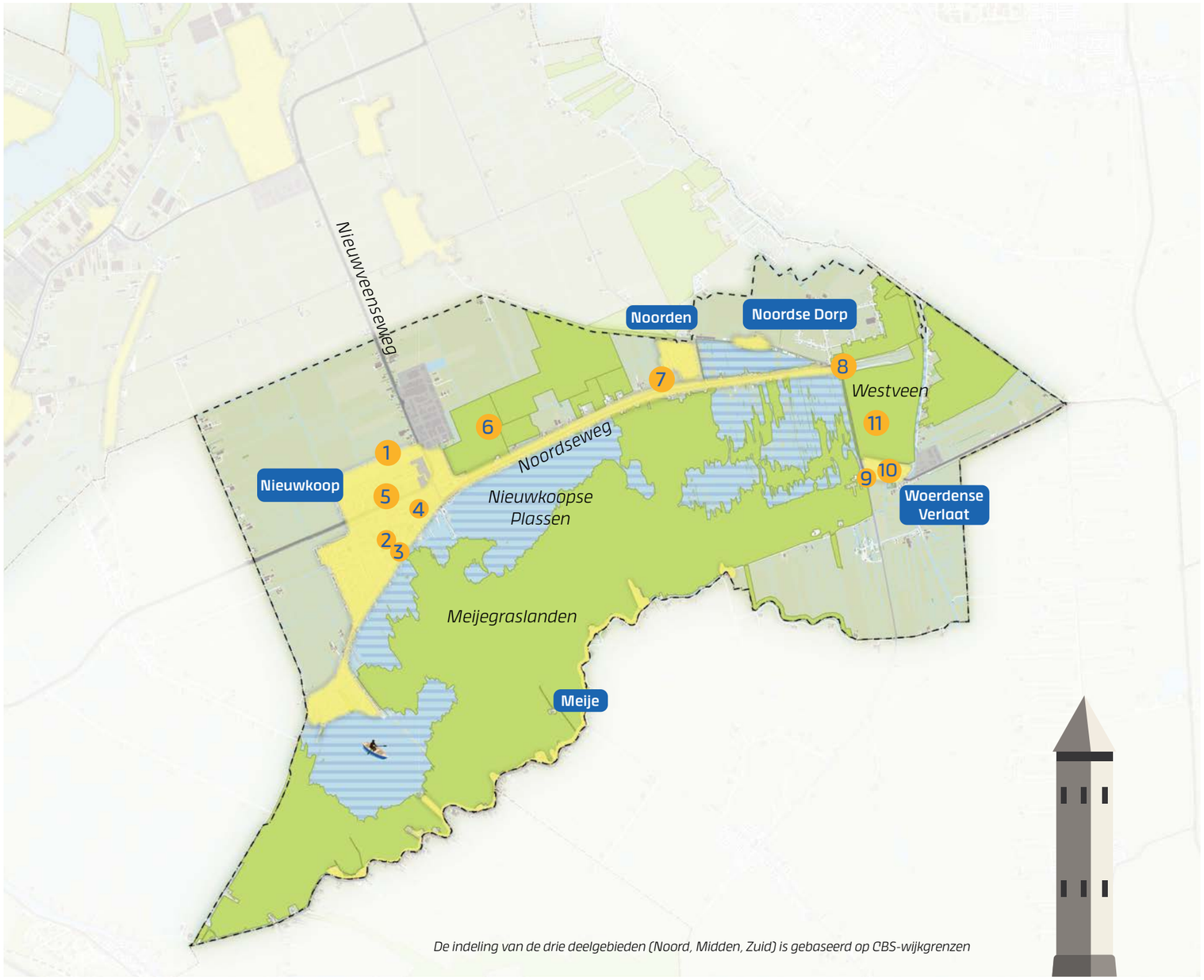
Rondom Noorden
Dorpsraad de Koet heeft samen met inwoners een dorpsvisie opgesteld, zodat er meer oog is voor de wensen en zorgen in het dorp. De inwoners van Noorden willen dat het dorp zich ontwikkelt van 'tuindersdorp aan de doorgaande weg' tot 'toegangspoort naar stilte en natuurtoerisme'. Mét voldoende woningen en goede voorzieningen voor inwoners en bezoekers. Een belangrijke wens is betere toegang tot het water in de plassen, bijvoorbeeld om te zwemmen en een bootje aan te leggen.

Het centrum vervult een functie voor Noorden en Woerdense Verlaat. Hier ligt de nadruk op dagelijkse boodschappen. Winkeliers hebben een sterke binding met de verenigingen in het dorp. Behoud van de supermarkt is wenselijk voor de leefbaarheid, in combinatie met beter parkeren en goede bewegwijzering.

Er wordt in het dorp gewerkt aan beter gebruik van het maatschappelijk vastgoed. Gebouw De Bun wordt gezondheidscentrum, de kinderopvang gaat in de school, verenigingen praten over het versterken van de samenwerking. Dit zorgt voor toekomstbestendige voorzieningen. Daarnaast speelt een discussie met het bisdom over de sluiting en mogelijke herbestemming van de Martinuskerk: een belangrijke plek in het dorp.

7 We werken aan de ontwikkeling van **Land van Koppen** fase 3. Het is de bedoeling om woningen en zorgwoningen te ontwikkelen. Ook op de voormalige bedrijfslocatie Voorwegzone worden woningen ontwikkeld.

8 In de **Noordse Buurt** zetten we in op meer biodiversiteit, klimaatadaptatie, een robuust watersysteem, beleving (o.a. rondje Noordse Buurt) en waardering. Het oostelijke deel van de Noordse Buurt is een ecologische schakel tussen omliggende natuurgebieden en wordt onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland. Daarom vindt er ontwikkeling van natuur- en recreatiebos en rietmoeras plaats door de provincie Zuid-Holland én de gemeente.

De indeling van de drie deelgebieden (Noord, Midden, Zuid) is gebaseerd op CBS-wijkgrenzen

Legenda

- Dorp
- Natuurnetwerk Nederland, natuur
- Natuurnetwerk Nederland, water

Projecten

1. Buytewech-Noord
2. Lindelaan
3. Koetshuisplantsoen
4. Centrumvisie
5. Zwembad
6. Ruygeborg II
7. Land van Koppen
8. Noordse Buurt
9. IKC De sluis
10. Oude schoollocatie
11. Polder Westveen

Rondom Woerdense Verlaat

Dit dorp wil zich inzetten om jongeren te behouden, voor genoeg (sociale) woningbouw, parkeerplekken, beter openbaar vervoer en meer verkeersveiligheid. De prachtige ligging biedt genoeg potentie voor een fijne leefomgeving.

9 De bouw van **IKC De Sluis** is gestart. Vereniging Beatrix, kinderopvang en de basisschool een plek krijgen. Ook is hier ruimte voor sport, bewegen en welzijn. Zo blijft er in het dorp een
10 ontmoetingsplek. Op de **oude schoollocatie** is woningbouw gepland. Goed voor de leefbaarheid!

11 In **Polder Westveen** wordt de komende jaren nieuwe natuur aangelegd en de kwaliteit van de natuur verbeterd.

Rondom De Meije

In de Meijegraslanden komt weer steeds meer ruimte voor natuur. Het gebied ligt binnen de Natura2000-begrenzing maar een aanzienlijk deel hiervan is nog in agrarisch gebruik. Daar moet rekening mee worden gehouden bij het ontwikkelen van natuurplannen. Waar mogelijk wordt ingezet op agrarisch medegebruik en -beheer van natuurgronden. Het gebied wordt zo - veel meer dan het al is - een verbindingszone richting Bodegraven-Noord en de Reeuwijkse Plassen.

De nieuwe natuur in Polder Westveen is nodig om de biodiversiteit te vergroten (Via Provincie Zuid-Holland)

Samen aan het werk

Uitnodiging! Hoe werken we samen aan het uitvoeren van onze visie?

De ambities in deze omgevingsvisie kunnen we als gemeente niet alleen waarmaken. Dat doen we samen met inwoners, ondernemers, organisaties en initiatiefnemers.

In dit hoofdstuk beschrijven we hoe we samen werken aan het uitvoeren van onze gezamenlijke visie. Wat ieders rol is, hoe we het initiatiefnemers zo gemakkelijk en duidelijk mogelijk maken én wat u van de gemeente kunt verwachten. Heeft u daar ideeën over? Dan horen wij dat graag.

Hoe werkt de omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is één van de kerninstrumenten van de Omgevingswet. De omgevingsvisie is een eigen toekomstvisie van de gemeente en heeft geen dwingende juridische of kaderstellende status. Het is een 'zelfbindend document'. Dat betekent dat het gemeentebestuur zichzelf committeert aan wat er in de omgevingsvisie staat. Ook belangrijk: de samenleving is intensief betrokken bij de totstandkoming van de visie.

Een visie op hoofdlijnen: een stip op de horizon

Een omgevingsvisie is een visie op hoofdlijnen en geeft de ambities aan voor (ruimtelijke) plannen en projecten in de gemeente. De omgevingsvisie is ook de kapstok voor het thematische beleid over de fysieke leefomgeving, zoals over wonen en duurzaamheid. In dit thematische beleid worden de ambities van de omgevingsvisie verder uitgewerkt.

Onze visie op de toekomst kunnen we alleen samen met inwoners, ondernemers, organisaties en initiatiefnemers waarmaken. Voor al deze partijen is de omgevingsvisie een inspiratiebron die richting en ruimte geeft om een plan of initiatief uit te werken. Daarnaast helpt de omgevingsvisie de gemeente om initiatieven te beoordelen die (deels) buiten bestaande kaders vallen. Op basis hiervan kan besloten worden om medewerking te verlenen, te faciliteren of samen te werken bij de uitvoer ervan.

Van visie naar regels

De omgevingsvisie wordt uitgewerkt in omgevingsprogramma's (zoals het Warmteprogramma en het Volkuisvestingsprogramma) en waar nodig doorvertaald naar het omgevingsplan. Een omgevingsprogramma is een concretere uitwerking van de omgevingsvisie over een bepaald thema of gebied. In het omgevingsplan staan de gemeentelijke regels voor de fysieke leefomgeving. Wat we daarin vastleggen (en wat niet), en op welk detailniveau, komt mede voort uit de omgevingsvisie. Het omgevingsplan vervangt alle bestemmingsplannen in de gemeente. Het moet vóór 2032 zijn gewijzigd en voldoen aan de inhoudelijke en technische eisen van de Omgevingswet. Het omgevingsplan is juridisch bindend. Iedereen moet zich eraan houden.

Betere regels en snellere processen

De komende periode werken we aan het opstellen en verbeteren van het omgevingsplan. Dat doen we in een aantal 'cyclische wijzigingen'. Daarbij zetten we in op betere en eenvoudigere regels en snellere processen. Bijvoorbeeld om de bouw of verduurzaming van woningen te versnellen. We willen de administratieve druk voor initiatiefnemers en gemeente verlagen door regels eenduidiger te maken en bepaalde activiteiten vergunningvrij te maken in de eerste thematische wijziging van het omgevingsplan. Er zijn dan nog steeds regels: de initiatiefnemer toetst zelf of een plan binnen de regels past.

Goede initiatieven ontstaan door samenwerking

Deze visie maakten we samen met inwoners, ondernemers, verenigingen, dorpsraden, ketenpartners en organisaties. Die samenwerking zetten we graag voort bij de realisatie ervan. Natuurlijk iedereen vanuit zijn eigen rol!

Wat doet de gemeente?

De gemeente heeft verschillende rollen in ruimtelijke ontwikkelingen. We kunnen initiatiefnemer, opdrachtgever, regisseur, samenwerkingspartner, toetser, adviseur, bevoegd gezag of een combinatie hiervan zijn. Hierbij staat één ding centraal: de gemeente dient het algemeen belang.

De samenleving is voor ons het startpunt; de gemeente faciliteert en ondersteunt de samenleving en biedt ruimte aan initiatief. Daarbij willen we klantgericht en duidelijk zijn. We hebben een positieve ('ja, mits') houding ten opzichte van initiatieven. We hebben een omgevingstafel, waar ruimtelijke initiatieven integraal en in samenhang worden besproken. En een omgevingsloket, dat initiatiefnemers in begrijpelijke taal informeert en adviseert, met een backoffice die vergunningaanvragen snel en zorgvuldig behandelt.

Samenleving: inwoners, bedrijven, organisaties

Ook de samenleving kan verschillende rollen vervullen bij plannen en projecten. Een persoon of organisatie kan initiatiefnemer of derde-belanghebbende zijn, actief meedenken of reageren op voorstellen van anderen. Iedereen krijgt de ruimte en de mogelijkheden om deze rollen goed te vervullen. Informatievoorziening, betrokkenheid en samenwerking zijn daarbij van essentieel belang.

Dorpsraden

Onze gemeente telt zeven dorpsraden die werken aan de leefbaarheid van de dorpen. Hopelijk komt er op termijn ook een dorpsraad voor Nieuwkoop, onze grootste kern. Een dorpsraad vertegenwoordigt de inwoners niet op een formele manier, maar volgt de ontwikkelingen in en om het dorp en neemt, samen met inwoners, initiatief voor activiteiten of een gesprek met de gemeente. De omgevingsvisie kan daarbij als inspiratie en richting dienen. Enkele dorpsraden hebben voor hun dorp ook een eigen dorpsvisie of dorpsplan opgesteld, of zijn daarmee bezig.

Samenwerking met ketenpartners

Met ketenpartners, zoals de Veiligheidsregio Hollands Midden, de GGD Hollands Midden, de drie waterschappen en Omgevingsdienst West-Holland, werken wij samen bij de uitvoering van de omgevingsvisie en bij plannen en projecten in onze gemeente.

De ketenpartners worden vroegtijdig betrokken voor advies, ze denken mee en beoordelen plannen en projecten op het gebied van bijvoorbeeld milieu, water, veiligheid en gezondheid.

Samenwerking met regio en provincie
We staan als gemeente niet op onszelf, maar hebben te maken met ontwikkelingen, opgaven en afstemming op landelijk, provinciaal en regionaal niveau. De Omgevingswet verwacht dat de verschillende overheden hierbij in feite als één overheid integraal afstemmen en samenwerken.

De gemeente Nieuwkoop is actief in verschillende regionale samenwerkingsverbanden, zoals Holland-Rijnland, Rijn- en Veenstreek, en de Regionale Energie Strategie. Samen werken we aan een sterke, toekomstgerichte regio.

Werkwijze bij initiatieven

Zowel de gemeente als inwoners en andere partijen kunnen initiatiefnemer van een plan of project zijn. We benaderen initiatieven vanuit het 'ja mits' principe; een initiatief kan gerealiseerd worden, mits het aansluit bij onze gezamenlijke visie en ambities. De hieronder benoemde punten geven globaal aan waar de omgevingsvisie kan helpen bij een initiatief. Elk plan of initiatief is anders qua maat, schaal en invloed op de omgeving. De precieze uitvoering en beoordeling is maatwerk!

Past het plan binnen de kaders?
Als een initiatiefnemer een idee of plan heeft, dat invloed heeft op de leefomgeving, kijkt hij/zij eerst of het voldoet aan de huidige regels. Dus of het past binnen het omgevingsplan, of het vergunningplichtig is en welke voorwaarden gelden. Het online Omgevingsloket is hierbij een handig hulpmiddel.

Als een plan of initiatief niet binnen de bestaande kaders past (het is dan 'buitenplans'), komt de omgevingsvisie in beeld. De omgevingsvisie geeft de richting en ruimte aan waarbinnen nieuwe plannen kunnen worden uitgewerkt. Daarnaast zijn er soms nog andere documenten van toepassing, zoals het Afwegingskader Particuliere Woningbouwinitiatieven. Bijna altijd moet er met meerdere aspecten rekening worden gehouden. De gemeente kan u hier inzicht in geven.

Initiatiefnemer aan zet!
De initiatiefnemer zet zijn plan of idee op papier. Het is wenselijk om aan te geven hoe het past bij de ambities van de omgevingsvisie en of er al concrete steun/draagvlak is voor het initiatief.

Eerste check: advies of reactie
De initiatiefnemer kan het plan dan voorleggen aan de gemeente. We bekijken dan of het aansluit bij onze ambities aan de hand van de omgevingsvisie en andere beleidsstukken. Bij grotere initiatieven wordt hierbij de omgevingstafel ingeschakeld.

Op basis van deze analyse kan de gemeente een eerste advies of reactie geven over de haalbaarheid en de uitwerking van het plan. Dit wordt indien nodig in een overleg met de initiatiefnemer toegelicht en besproken. Hierbij worden ook afspraken gemaakt over het vervolg van het proces, zoals de rolverdeling, te doorlopen procedures en participatie.

Plan uitwerken met de omgeving
De initiatiefnemer werkt het plan verder uit. Het is wenselijk en belangrijk om de samenleving hierbij te betrekken en dit vast te leggen in een verslag. De inbreng van de samenleving krijgt een zichtbare plek in het plan.

Levensvatbaar initiatief: klaar voor de volgende fase!
De initiatiefnemer kan het plan (en een verslag van de participatie) nu voorleggen bij de gemeente. De gemeente bekijkt dan of het voldoende aansluit op de gemeentelijke ambities. Daarna volgen meestal de meer formele stappen, zoals de aanvraag van een omgevingsvergunning of een procedure voor wijziging van het omgevingsplan.

Wanneer het plan nog niet voldoet, gaan gemeente en initiatiefnemer in gesprek over hoe het plan verbeterd kan worden.

Past een initiatief bij de omgevingsvisie?

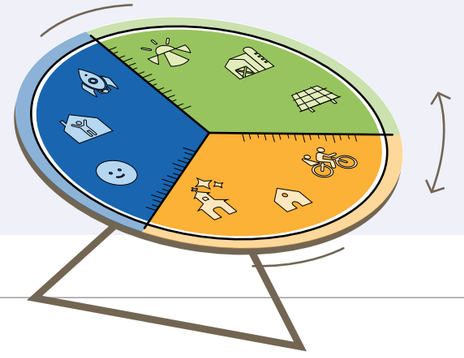
De hoofdambities en speerpunten uit de omgevingsvisie kunnen snel inzicht geven of initiatieven aansluiten bij de omgevingsvisie. Een waar mogelijkheden tot verbetering zijn. Niet alle ambities of speerpunten zijn op elk plan van toepassing. Het gaat erom dat plannen (kunnen) voldoen aan het principe van evenwichtige toedeling van functies aan locaties (ETFAL), dat ze in overeenstemming zijn met de visie én dat zij een bijdrage leveren aan de visie als geheel.

Het is daarnaast belangrijk dat een plan of ontwikkeling aansluit op de specifieke context in een dorp of gebied. Daarom wordt bij de beoordeling van initiatieven maatwerk geleverd.

Hoe gebruik je de omgevingsvisie bij buitenplanse initiatieven? Met de omgevingsvisie in de hand bepaal je allereerst welke speerpunten (vanuit de invalshoeken 'gelukkige mensen', 'sterke dorpen' en 'groene toekomst') op jouw initiatief van toepassing zijn en welke niet. Bijvoorbeeld: als je plan over een aanlegsteiger gaat, is een speerpunt over 'goede toegankelijkheid' wel van toepassing en over 'voldoende woningen bouwen' niet.

Geef vervolgens per speerpunt aan of:
- het initiatief past bij het speerpunt (groen)
- het initiatief enigszins past bij het speerpunt (oranje)
- het initiatief nog niet past bij het speerpunt (rood)
- het speerpunt niet van toepassing is op dit initiatief (wit)

Zo ontstaat inzicht in of en hoe een initiatief aansluit bij de visie van de gemeente en wat er eventueel nog aan het initiatief verbeterd of aangepast moet te worden. Dit biedt de gemeenteraad ook inzicht en overzicht voor de besluitvorming over initiatieven.

Uitvoering van de visie

De eerste versie van de omgevingsvisie (2021) bevatte een tijdlijn met uitvoeringsprogramma. Hierin stond op te stellen beleid en uit te voeren projecten opgenomen. Sinds die tijd is een flink aantal projecten uitgevoerd en zijn er verschillende beleidsstukken opgesteld. Ook de komende jaren wordt er aan thematisch beleid en aan verschillende plannen en projecten gewerkt.

De te ontwikkelen beleidsstukken én de plannen en projecten die in de gemeente spelen, vormen samen de uitvoeringsagenda van de omgevingsvisie.

Een aantal belangrijke mijlpalen zijn in de tijdbalk opgeschreven. Ook benoemen we een aantal mijlpalen die sinds het opstellen van omgevingsvisie 1.0 behaald zijn.

2021 - 2026

- De visie Maatwerkgebieden, Beleidsplan bomen en Beleidskader zonne-energie zijn in 2024 vastgesteld
- Er is nieuw participatiebeleid en cultuurbeleid
- Vanaf 2020 zijn er 53 nieuwe gemeentelijke monumenten aangewezen
- Er is een woonzorgvisie en een uitvoeringsagenda voor arbeidsmigranten
- Drie IKC's zijn geopend
- Het masterplan voor het Dorpshart Ter Aar is in 2023 vastgesteld
- Natuurgebied Ruygeborg (I en II) is vrijwel afgerond.
- Het woningaantal is met circa 400 woningen toegenomen sinds 2019
- Het Afwegingskader particuliere woningbouwinitiatieven is in 2024 vastgesteld
- De Lokale preventie agenda Sociaal Domein is in 2024 vastgesteld
- We hebben een Nota Recreatie en Toerisme
- Het Duurzaamheidsprogramma 2025-2028 is vastgesteld
- We hebben een Strategische koers 2024 – 2040 gebiedsontwikkeling woningbouw
- Realisatie 'Welzijn op Recept': ondersteuning bij o.a. eenzaamheid en stress

2026 - 2030

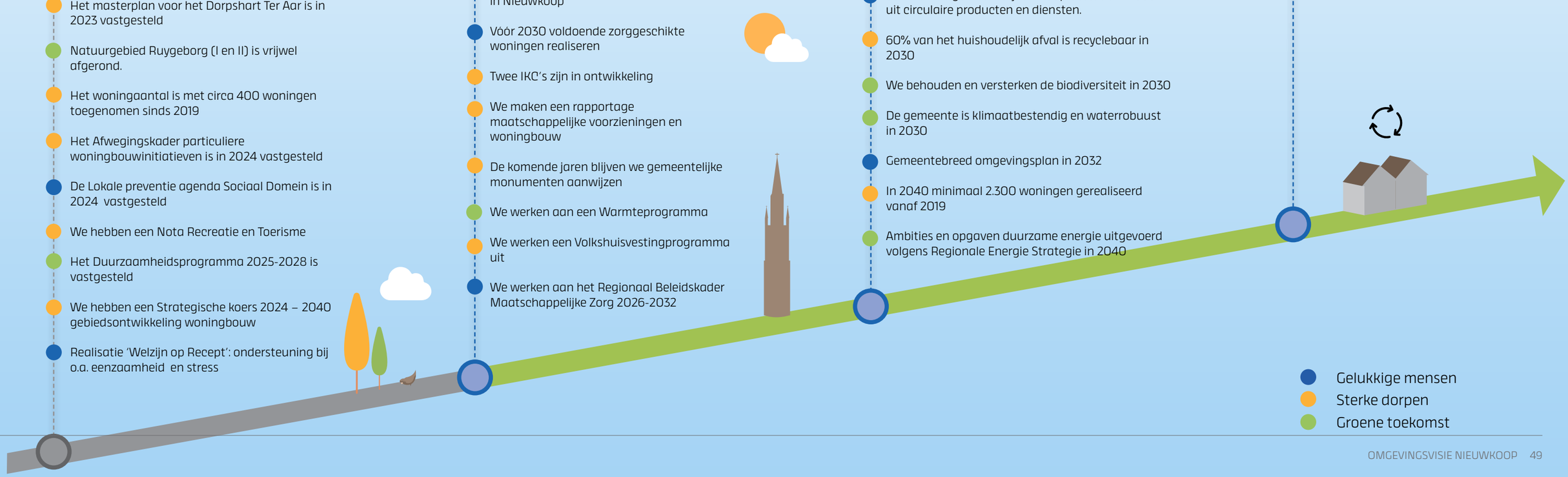
- Start opstellen volwaardig omgevingsplan
- We hebben woningbouwlocaties in bijna elk dorp zoals in Langeraar, Ter Aar, Vrouwenakker en Zevenhoven
- We bouwen een Wonen met Zorg complex in Vrouwenakker West
- Natuurontwikkeling in Noordse Buurt en Westveen
- We bouwen een nieuw overdekt zwembad in Nieuwkoop
- Vóór 2030 voldoende zorggeschikte woningen realiseren
- Twee IKC's zijn in ontwikkeling
- We maken een rapportage maatschappelijke voorzieningen en woningbouw
- De komende jaren blijven we gemeentelijke monumenten aanwijzen
- We werken aan een Warmteprogramma
- We werken een Volkshuisvestingprogramma uit
- We werken aan het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg 2026-2032

2030 - 2040

- Duurzame groei van de toeristische sector
- Ambities en opgaven Duurzame energie uitgevoerd volgens Regionale Energie Strategie in 2030
- Start verbeteringen Oostkanaalweg -Westkanaalweg en situatie N231
- Voltooien Natuur Netwerk Nederland
- 3,5% energiebesparing woningen per jaar en 3.400 adressen met zonnepanelen in 2030
- 50% van onze nieuwbouw is in 2030 levensloopbestendig
- Verkenning toekomstperspectief centra Langeraar, Nieuwkoop
- 50% van de gemeentelijke inkoop bestaat in 2030 uit circulaire producten en diensten.
- 60% van het huishoudelijk afval is recyclebaar in 2030
- We behouden en versterken de biodiversiteit in 2030
- De gemeente is klimaatbestendig en waterrobuust in 2030
- Gemeentebreed omgevingsplan in 2032
- In 2040 minimaal 2.300 woningen gerealiseerd vanaf 2019
- Ambities en opgaven duurzame energie uitgevoerd volgens Regionale Energie Strategie in 2040

2040 - 2050

- 100% circulaire inkoop in 2050
- Vrijwel energieneutraal en aardgasvrije gebouwde omgeving in 2050
- Volledig circulaire economie in 2050
- Klimaatbestendig en waterrobuust in 2050
- Wonen, werken en recreëren in harmonie met het landschap
- Zero-emissie vervoer (uitstootvrij) in 2050

- Gelukkige mensen
- Sterke dorpen
- Groene toekomst

Denk en doe mee: participatie

Wij stimuleren iedereen om mee te denken en mee te doen!
In Nieuwkoop betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief bij plannen, projecten en beleid. Samen werken we aan maatschappelijke, economische en ecologische vraagstukken in onze leefomgeving. De rolverdeling tussen gemeente en gemeenschap verandert: naast initiatiefnemer zijn wij steeds vaker partner of facilitator. Met ons participatiebeleid zorgen we voor duidelijke kaders en uitgangspunten.

Bij participatie werken we vanuit de volgende uitgangspunten:

- We willen samen met onze inwoners maatschappelijke waarde creëren
- De inhoud van de opgave bepaalt
- We maken participatie toegankelijk
- We zette in op een duidelijk participatieproces
- We denken vanuit duidelijke rollen

Voor grote en complexe participatietrajecten wordt een analyse van de doelgroepen gemaakt (via de Factor C methode). Hierbij hebben we oog voor groepen die moeilijk te bereiken zijn.

Grondbeleid als sturingsinstrument: kostenverhaal, woonfonds en doelgroepenverordening

Kostenverhaal

De gemeente kan door haar grondbeleid sturing geven aan plannen en projecten. Voor het realiseren van de ambities uit deze omgevingsvisie willen we onze actieve én faciliterende grondpositie inzetten. Bijvoorbeeld via kostenverhaal. Ook willen we dat bij ontwikkelingen de financiële haalbaarheid van onze ambities (groen, duurzaamheid, betaalbaar wonen) tijdig in beeld brengen.

Het initiatief voor bouwplannen en andere ontwikkelingen ligt soms bij particuliere grondeigenaren of private initiatiefnemers. Voor die plannen moet ook de gemeente kosten maken, bijvoorbeeld begeleidingskosten of kosten in de openbare ruimte.

Sommige kosten zijn volledig toerekenbaar aan één bouwplan of activiteit. Andere kosten zijn aan meerdere (bouw)plannen of activiteiten toe te rekenen. Bijvoorbeeld infrastructurele werken (zoals een rotonde of een randweg) of watervoorzieningen. Met kostenverhaal is het mogelijk om deze kosten bij de initiatiefnemers in rekening te brengen. Van deze mogelijkheid willen we als gemeente gebruik kunnen maken. Wanneer projecten concreet worden, werken we dit op gebiedsniveau verder uit. Daarbij willen we verder kijken dan alleen grondexploitaties. Met een gebiedsontwikkelingsexploitatie kunnen bijvoorbeeld de (meer) kosten van een gebiedsontwikkeling over meerdere kostendragers worden verdeeld.

Woonfonds

Daarnaast hanteren we in de gemeente een woonfonds. Het doel van het woonfonds is om de woningmarkt voor iedereen (alle doelgroepen) toegankelijk te maken. We stimuleren met het woonfonds de bouw van sociale en betaalbare woningen. Door middel van het woonfonds worden opbrengsten en tekorten verevend: tussen projecten met een lager respectievelijk hoger percentage sociale en betaalbare woningen dan het in het integrale woningbouwprogramma vastgestelde percentage.

Doelgroepenverordening

Ook de doelgroepenverordening blijft ingezet worden (en wordt verwerkt in het omgevingsplan) om de ambitie van betaalbaar wonen voor elke doelgroep waar te maken. Deze inzet richt zich met name op de categorieën sociale huur en koop, en op het middenhuursegment. Ook via anterieure overeenkomsten (of voorwaarden bij gronduitgifte) kunnen we dit soort voorwaarden opnemen.

MER/OER en omgevingseffecten

Onze omgevingsvisie biedt richting en ruimte, en een integrale, samenhangende context voor toekomstige ontwikkelingen. Zij bevat geen nieuwe, potentieel ingrijpende plannen waarvan de effecten op de leefomgeving nu al concreet in beeld gebracht kunnen (of moeten) worden. Bij toekomstige uitwerkingen en initiatieven gebeurt dit – indien noodzakelijk – aan de hand van een Milieu Effect Rapportage (MER), of beter nog een Omgevings Effect Rapportage (OER).

Ook als er vanuit de MER geen formele noodzaak is, bijvoorbeeld bij kleinere projecten of initiatieven, worden de effecten van deze plannen op de leefomgeving meegenomen in de planvorming.

Deze visie blijft in ontwikkeling!

Dit is inmiddels de tweede omgevingsvisie van onze gemeente. De omgevingsvisie 2.0.

Na het vaststellen gaat de omgevingsvisie niet op slot. Het is een levend en lerend document dat zich ontwikkelt in de tijd. Wanneer zich nieuwe belangrijke ontwikkelingen voordoen, bekijken we of en hoe deze een plek moeten krijgen in de visie. Dit betekent niet dat zomaar alles veranderd kan worden: de Nieuwkoopse drijfveren en de drie invalshoeken (hoofdambities) blijven leidende principes.

Gesprek over de toekomst

Een goed idee: eens in de paar jaar als gemeente(raad) een ‘gesprek over de toekomst’ organiseren. Een gesprek met de samenleving om de balans op te maken. Waar is voortgang geboekt, waar is ruimte voor verbetering? Welke projecten of initiatieven zijn gerealiseerd? Mooie initiatieven zetten we in het zonnetje. Ook evalueren we hoe de samenwerking met inwoners, initiatiefnemers en organisaties verloopt en hoe deze verbeterd kan worden. We kijken ook vooruit: welke ontwikkelingen komen er op ons af? Welke projecten worden er voorbereid? Wanneer nodig passen we de omgevingsvisie op onderdelen aan. Zo zorgen we dat de visie actueel en toekomstgericht blijft.

Visie onder de loep

Elke vier tot vijf jaar nemen we de omgevingsvisie grondiger onder de loep. Klopt onze visie nog en sluit deze nog voldoende aan op maatschappelijke ontwikkelingen? Waar nodig worden visie en achtergrondmateriaal, in afstemming met de gemeenteraad, geactualiseerd. Ook toetsen we of aan onze ambities is voldaan. Dit doen we aan de hand van een gemeentebrede analyse vanuit beschikbare data.

samengesteld door:
Gemeente Nieuwkoop & Maakdestad

nieuwkoop

MAAK DE STAD